

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Од 23. до 27. октобра одржан је други Сајам Ј=ДНАКИ посвећен особама са инвалидитетом, који промовише приступ да су сви грађани Србије равноправни чланови друштва

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ЈЕДНАКОСТ И УВАЖАВАЊЕ РАЗЛИЧИТОСТИ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-743
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-742
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампариа
Графопродукт ДОО
Нови Сад

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

ОДРЖАНА ДВАНАЕСТА ОЛИМПИЈАДА ТРЕЋЕГ ДОБА

Значај окупљања пензионера

Дванаеста олимпијада спорта, здравља и културе трећег доба свечано је отворена 29. септембра 2019. године на шеталишту Променада у Врњачкој Бањи, пред скоро 1.500 учесника и гостију. Присутне је најпре поздравио Василије Белобрковић, председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије, који је говорио о обимним и квалитетним припремама за овогодишњу Олимпијаду. У име општине Врњачка Бања, учеснике је поздравио и пожелио им пријатан боравак председник општине Бобан Ђуровић, а затим је специјални гост Олимпијаде, амбасадор Финске у Србији, Кимо Лахде-вирта, надахнутим речима представио део историје, културе и обичаја своје земље и најавио отварање изложбе „Иновативни дизајн Финске“.

Проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије и председник Покрета трећег доба Србије, у свом обраћању је истакао вредност окупљања пензионера и свих људи трећег доба, као и организованост њихових удружења и клубова, и посебно нагласио значај Олимпијаде као примера добре праксе не само у Србији, већ и на ширем међународном плану.

Председник Савеза пензионера Србије, уз захвалност општини и њеном председнику на помоћи у организацији, као и амбасадору пријатељске Финске, поздравио је и представнике пензионерских организација Мађарске, Северне Македоније и Словеније, те најавио потписивање протокола о сарадњи на формирању Европског покрета трећег доба и организацији Европске олимпијаде, чија би „премијера“ могла да буде већ у мају или јуну 2020. у нашем „олимпијском“ граду.

Андреја Савић је затим, као захвалност за подршку Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, прву златну медаљу и Хвалодар Олимпијаде уручио Данилу Вујичићу, председнику Управног одбора РФ ПИО. Пре него што је Олимпијаду прогласио отвореном, Данило Вујичић је захвалио на признању и оценио да је припрема овогодишњег такмичења изван-

Овогодишњу Олимпијаду свечано је отворио председник УО РФ ПИО, Данило Вујичић

редна, а да ће, у складу са својим могућностима, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање и даље подржавати овај друштвено одговоран посао.

У следећа четири дана „репрезентативци“ пензионерских организација у 280 екипа из скоро 240 градова и насеља Србије, „појачани“ екипама из дијаспоре – из Шведске и Швајцарске, огледали су се у такмичењу штафета у брзом ходању, кошарци, фудбалу, пикаду, стрељаштву, шаху и риболову, али су били и актери сусрета књижевних стваралаца и мини сликарске колоније. Наравно, све то је зачињено незаборавним дружењима и новим пријатељствима.

Свеукупни победник 12. Олимпијаде је екипа Удружења пензионера СМУП 1 из Београда, друго место освојили су такмичари Градске организације пензионера Ниш 1, а треће екипа „Фортуне“ из Аранђеловца.

Г. О.

У ОКВИРУ БЕОГРАДСКОГ САЈМА КЊИГА ОДРЖАН ДРУГИ САЈАМ Ј=ДНАКИ

Једнакост и уважавање различитости

Другу годину заредом, у оквиру 64. Међународног београдског сајма књига, од 23. до 27. октобра, одржан је и Сајам Ј=ДНАКИ посвећен положају особа са инвалидитетом и њиховој улози у друштву. Сајам, који организује Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, у сарадњи са Националном организацијом особа са инвалидитетом (НООИС), представља реализацију иницијативе Министарства да на јединствен начин, на једном месту и под истим слоганом, репрезентује резултате и примере добрих пракси заснованих на приступу да су сви грађани Србије једнаки. Овај сајам доприноси стварању инклузивног друштва уз уважавање специфичности и потреба свих грађана и има за циљ информисање јавности о резултатима, активностима и мерама које, у оквиру своје надлежности, Министарство спроводи, посебно према осетљивим групама, као и да укаже на изазове са којима се суочавају особе са инвалидитетом у друштву.

Отварајући Сајам Зоран Ђорђевић, министар за рад, запошљавање, борачка и

Министар Зоран Ђорђевић уручује прво решење на Брајевом писму

социјална питања, истакао је да то колико ће особе са инвалидитетом бити равноправни грађани ове земље зависи од свих нас.

– Сајам Ј=ДНАКИ је значајан не само за особе са инвалидитетом, већ за све грађане Србије који више неће имати предрасуде, већ ће се уверити да особе са инвалидитетом своје послове обављају квалитетно и одговорно, да имају таленте које многи од нас немају, као и

да могу да учествују у свим друштвеним активностима у Србији. Желим да знате да смо сви овде са вама због вас – поручио је Ђорђевић.

Министар је навео да је стигло много похвала на рачун свега што ресор којим руководи чини за особе са инвалидитетом, укључујући и организацију Сајма Ј=ДНАКИ, али, како је нагласио, један човек је ипак најзаслужнији за побољшање квалитета живота ове осетљиве

категорије, а то је председник Републике Србије, Александар Вучић.

– Он је први државник у свету који је своју визиткарту израдио и на Брајевом писму. Такве ствари нама свима дају задатак да више радимо на једнакости и да отворено причамо о проблемима. То нас је подстакло да се ради на томе да сви слепи и слабовиди имају решења ПИО фонда на Брајевом писму. Као ресорни министар свестан сам да постоје бројни изазови, али сам такође и вољан да се суочим са тим проблемима и да из те битке изађем као победник, а знаћу да сам успео ако особе са инвалидитетом и друге осетљиве категорије осете да постоји бољитак – рекао је министар.

Ђорђевић је поручио да главни циљ Сајма јесте да представи досадашње резултате и примере добрих пракси заснованих на приступу да су сви грађани једнаки, и да се и најосетљивије категорије становништва представе јавности као равноправни грађани друштва које се гради на принципима једнакости и уважавања различитости.

Министар Ђорђевић и в. д. помоћника министра Биљана Барошевић на инфо пулту Фонда ПИО

Биљана Барошевић, в. д. помоћника министра која води Сектор за заштиту особа са инвалидитетом, истакла је да је поносна што је са својим тимом, са особама са инвалидитетом, остварила још један сан – да овај сајам буде препознатљив у нашој земљи. Позивајући грађане да посете Сајам Ј=ДНАКИ она је навела и да је Београдски сајам после 81 године постао доступан особама са инвалидитетом.

– У сарадњи са НООИС-ом и Београдским сајмом поставили смо приступне рампе кроз све хале сајма, реконструисали смо тоалете према потребама особа са инвалидитетом, а изграђена су и два нова тоалета – мушки и женски за особе са инвалидитетом – изјавила је Биљана Барошевић.

Извршна директорка НООИС-а Иванка Јовановић нагласила је да је Сајам Ј=ДНАКИ значајан пројекат за читаву државу јер се на тај начин промовишу различитости, као и мото кампање Сајма – једнакост.

– У Србији живи 800.000 особа са инвалидитетом, што чини чак 10 одсто укупног становништва. То значи да су једна од највећих маргинализованих група, која треба да има сва људска права као и други грађани и исту позицију. Борба за људска права је врло слојевита, а један од начина да се унапреди положај јесте и подизање свести грађана о особама са инвалидитетом и нашим правима – рекла је Иванка Јовановић.

Након свечаног отварања Сајма, министар Зоран Ђорђе-

Представници Фонда са в. д. помоћника министра Биљаном Барошевић

вић је, у присуству директорке Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Драгане Калиновић, уручио прво решења Фонда одштампано на Брајевом писму.

Сајам Ј=ДНАКИ посетио је и министар спољних послова Ивица Дачић који је, заједно са министром Зораном Ђорђевићем, присуствовао додели награда у три категорије: Ј=ДНАКИ у инклузивном/иновативном програму; Ј=ДНАКИ у спречавању дискриминације и Ј=ДНАКИ у приступачности.

Током трајања Сајма на штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања свакодневно су одржаване трибине, радионице и округли столови из области које су у надлежности овог ресора, као и програм у коме су учествовали корисници

установа социјалне заштите. Као и прошле године, свој инфо пулт имао је и Фонд ПИО, на коме је сваког дана екипа састављена од запослених у Одељењу за ПИО по међународним уговорима, Матичној евиденцији и Сектору за односе с јавношћу, информисала посетиоце о правима из пензијског и инвалидског осигурања, о пензионерским картицама, а заинтересовани су могли да добију и листинг о стажу, као и пин код за електронску проверу података на сајту Фонда (www.pio.rs).

За пет дана трајања Сајма више од 400 грађана је добило правну помоћ, која се углавном односила на услове за остваривање права на привремену и старосну пензију и на обрачун пензије, или информације о пензионерским картицама за

које је владало велико интересовање.

На централној трибини Сајма 25. октобра Републички фонд ПИО организовао је трибину на тему „Обавезно осигуралица по Закону о пензијском и инвалидском осигурању“. О томе ко су обавезно осигурана лица, који им је основ осигурања и шта је важно да зна свако ко ступа у обавезно осигурање, говорила је Снежана Милић из Фонда ПИО.

Поред Фонда, на Сајму Ј=ДНАКИ представиле су се и друге установе и удружења: Национална организација особа са инвалидитетом, Удружење предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом – УИПС, Републички завод за социјалну заштиту, Комора социјалне заштите, Асоцијација центара социјалне заштите, Национална служба за запошљавање, Инспекторат за рад, Републичка агенција за мирно решавање радних спорова и Управа за безбедност и здравље на раду.

На штанду Министарства за рад посетиоцима је био доступан и изложбени простор са сликама и другим уметничким делима чији су аутори особе са инвалидитетом, као и са рукоделима, накитом и различитим производима које су такође израдиле особе са инвалидитетом и корисници установа социјалне заштите.

Снежана Милић говори на трибини Фонда ПИО о обавезно осигураним лицима

Д. Грујић

Похвале за РФ ПИО

На отварању конференције „е-Папир – смањење административног оптерећења“, одржане почетком октобра, председница Владе Републике Србије, Ана Брнабић, навела је да је пројекат „е-Папир“, који се у Србији спроводи две године с циљем да се попишу и дигитализују сви административни поступци и остали услови пословања, амбициозан и комплексан, и истакла да ће Влада бити упорна у његовој имплементацији.

Према речима премијерке, циљ пројекта „е-Папир – од шалтера до дигиталне трансформације“ јесте смањење административних трошкова привреде за 15 до 20 одсто до 2021. године. Крајњи циљ је да грађани и привреда све административне послове, за које су морали да иду од шалтера до шалтера, обаве једним кликом из свог стана или канцеларије.

Од 1. јуна 2017, када је пуштен у рад систем за аутоматску размену података, више од 5,3 милиона података је електронски размењено у оквиру јавне управе, а осим дигитализације веома важна компонента јесте и континуирана едукација службеника у државној управи, локалним самоуправама и јавним предузећима како би ефикасније испратили промене.

Вршилац дужности директора Републичког секретаријата за јавне политике, Бојана Тошић, на конференцији је навела да је остварен напредак у дигитализацији јавне управе, те да је кроз укидање само два поступка у Фонду за пензијско и инвалидско осигурање успостављањем комуникације три ИТ система, у ПИО фонду, Централном регистру обавезног социјалног осигурања и Пореској управи, остварена уштеда за привреду од 30 милиона евра на годишњем нивоу.

Г. О.

ПОТПИСАН НОВИ КОЛЕКТИВНИ УГОВОР РФ ПИО

Проширена права запослених

У Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, 8. октобра је потписан нови Колективни уговор Републичког фонда ПИО. Уговор су потписали министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Зоран Ђорђевић, у име Владе Републике Србије, директорка Фонда ПИО Драгана Калиновић, у име послодавца, и председник Синдиката запослених у РФ ПИО, Дејан Максимовић, у име Синдиката запослених.

Министар Ђорђевић је истакао да је потписивање Колективног уговора веома важно јер директно утиче на функционисање Фонда, а самим тим и на успешно обављање његове основне делатности, омогућавање грађанима остваривања свих права из пензијског и инвалидског осигурања.

– За сваку државу је од интереса да права, обавезе и одговорности како њених институција, тако и запослених, буду уређене у складу са законом, а Влада као један од потписника је гарант да ће се ти прописи поштовати и примењивати – рекао је министар Ђорђевић и додао да је социјални дијалог, у овом случају, на високом нивоу.

Директорка Фонда Драгана Калиновић је истакла да су

Министар Зоран Ђорђевић, директорка РФ ПИО Драгана Калиновић и Дејан Максимовић, председник Синдиката запослених

и Влада Србије и послодавац у преговарачком поступку имали разумевања за захтеве Синдиката који се односе посебно на проширење обима права запослених у односу на претходни колективни уговор.

– Запослени чине срж сваке организације и њихова права, обавезе и одговорности морају бити уређене, како би и спремност за рад и залагање, мотивисаност за даље унапређивање знања и вештина и напредовање у послу, с крајњим циљем успешног функционисања Фонда као носиоца пензијског и инвалидског осигурања, имали јаку потпору и у одредбама Колективног уговора – истакла је директорка Фонда.

Према речима Дејана Максимовића, председника Синдиката запослених у РФ ПИО, запослени у Фонду су задовољни новим колективним уговором, јер се водило рачуна о томе да ниједно постојеће право не буде умањено, као и због тога што су права која су била предвиђена претходним колективним уговором проширена.

Овим колективним уговором у потпуности су уређена права, обавезе и одговорности из радног односа запослених у Фонду, а нарочито она права којима је Законом о раду остављена могућност уговарања већег обима права за запослене.

В. Кадиф

Василије Белобрковић уручио признања председнику УО, Данилу Вујичићу и директорки Фонда, Драгани Калиновић

Захвалност Фонду ПИО

Председник Извршног одбора Покрета трећег доба Србије и први човек Организационог одбора Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба, Василије Белобрковић, у знак захвалности Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, уручио је Хвалодар и плакету Покрета председнику Управног одбора Фонда ПИО Данилу Вујичићу, и свеча-

ни пехар и Хвалодар директорки Фонда Драгани Калиновић. Признања су уручена због подршке коју је Фонд пружио Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба из средстава опредељених за побољшање друштвеног стандарда пензионера Србије.

Василије Белобрковић је члан УО РФ ПИО.

Г. О.

МЕЂУНАРОДНИ СКУП У БЕОГРАДУ О УНАПРЕЂЕЊУ ПОЛОЖАЈА ЖЕНА

Жене лидери и истинска равноправност

Међународна конференција „Жене лидери и одрживи развој – истински равноправне“ одржана је 2. и 3. октобра ове године у Београду, у организацији Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања – Сектора за антидискриминациону политику и унапређење родне равноправности.

Циљ конференције, коју је отворио потпредседник Владе и министар спољних послова, Ивица Дачић, био је унапређење женског лидерства и размена искустава и примера добре праксе. Дачић је посебно истакао Циљ 5 одрживог развоја УН и значај унапређења положаја жена на селу, те изразио наду да ће у наредном периоду за министра спољних послова Србије бити именована жена, будући да их досад није било на тој позицији.

У име домаћина конференције, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, говорио је о значају породице за постизање пуне родне равноправности и нагласио потребу да се спречи сваки облик насиља над женама и девојчицама и да се заустави трговина људима, посебно женама и девојчицама, које су и најчешће жртве.

Министар је истакао да се Србија поноси чињеницом да се у Индексу родне равноправности за 2018. годину налази на 16. месту, односно да има бољи резултат у том домену од половине земаља чланица Европске уније.

„Уверен сам да ће ова конференција обезбедити неопходну размену драгоцених искустава представница Републике Србије са представницама других земаља региона Западног Балкана, Европе и света“, рекао је Ђорђевић.

На скупу је одржано пет панела на теме: „Жене лидери – прошлост, садашњост и будућност“

Излагање министра Зорана Ђорђевића на конференцији

„Економско оснаживање жена – свет без сиромаштва“, „Превенција и спречавање насиља над женама и сузбијање појаве трговине женама“, „Родни стереотипи и представљање жена у медијима“ и „Жене и породица: наука, култура, климатске промене, технолошки развој и иновације – родна перспектива, социјална заштита жена – постојеће политике и праксе и даља перспектива“.

Међу панелисткињама биле су Жељка Цвијановић, председница Републике Српске (специјални гост конференције), Нела Кубуровић, министарка правде, Славица Ђукић Дејановић, министарка без портфеља задужена за демографију и популациону политику, Јоргованка Табаковић, гувернерка Народне банке Србије, Наталија Комарова, гувернерка Ханти-мансијског аутономног округа – Југри у Руској Федерацији, Хицран Гујсенова, председавајућа Државног комитета за породицу, жене и децу Азербејџана, Рени Јотова, директорка БРЕЦО-а из Француске, Елена Бибикић, председница Одбора за социјална питања Савета Руске Федерације, Ким Симплс Баров, супруга премијера Белизеа, Сузана Пауновић, директорка Канцеларије за људска и мањинска права, Џејн Муигаји са Института „Толкит“

у Кенији и многе друге успешне жене из различитих друштвених сфера.

На маргинама конференције министар Зоран Ђорђевић одржао је неколико билатералних састанака, потписана је Изјава о међународној сарадњи Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Ханти-мансијског аутономног округа – Југри, као и Меморандум о сарадњи Министарства за рад са Московским социјалним државним универзитетом.

На крају дводневног скупа дефинисани су и закључци, од којих је најважнији да је конференција испунила основни циљ – унапређење и афирмацију женског лидерства и размену искустава и примера добре праксе. Закључено је да постоји више стратешких праваца деловања у међународној заједници и националном и локалном плану, који треба да уједине оба пола кроз: економску подршку и оснаживање осетљивих група, међу којима су најбројније жене; смањење сиромаштва; добру и доступну здравствену заштиту; квалитетно образовање; родну равноправност; достојанствен рад и смањење родне неједнакости у зарадама; друштвене акције за смањење

штетних ефеката климатских промена, као и кроз залагање за мир, правду и изградњу снажних институција.

На основу размене искустава и пракси учесника закључено је да је за истинску равноправност полова важна добра законска регулатива, али и делотворна борба против насиља, укључујући и сексуално, затим флексибилност радног времена, обавезни медицински прегледи за запослене, поготово превентивни здравствени прегледи за жене, као и усклађивање породичних и професионалних обавеза и умрежавање и подршка других жена.

Истакнут је и значај породице за постизање пуне родне равноправности и наглашена потреба да се у оквиру ње равномерно распореде неплаћени послови у домаћинству између полова и спречи сваки облик насиља над женама и девојчицама.

Апеловано је да се у свим земљама заустави трговина људима, посебно женама и девојчицама, али је апеловано и на медије да жене убудуће не представљају искључиво као жртве, већ као чиниоце развоја, те да буде више садржаја и скупова посвећених успешним женама и женама лидерима.

Конференцији је, поред бројних учесника, присуствовао велики број домаћих и страних званица, представника дипломатског кора и медија, ради заједничког доприноса афирмацији Циљева одрживог развоја УН и равноправности и унапређењу положаја жена. У том контексту, у Студију хотела „Хајат“ организована је и изложба у част 15 знаменитих жена из историје Србије.

Конференцију је затворио министар Зоран Ђорђевић које је захвалио свим учесницима и гостима и пожелео још сличних скупова који су услов за напредак и стварање политика једнаких могућности у свим сферама друштвеног живота.

Г. О.

ИНВАЛИДСКА ПЕНЗИЈА

Потпуни губитак радне способности

Када се прича о условима за остваривање права на пензију, по правилу се највише пажње посвећује старосној и превременој старосној пензији. Године живота и потребан навршен стаж осигурања за одлазак у старосну пензију тема су бројних полемика и размислања свих људи који планирају миран завршетак радне каријере. Инвалидска пензија често буде на маргинама тематских написа, или се чак уопште не спомиње. Заиста, остваривање права на инвалидску пензију не представља редован начин престанка радних активности, односно – велика већина осигураника за крај своје каријере очекује остваривање права на старосну пензију.

Право на инвалидску пензију остварује се у случају наступања осигураног случаја инвалидности, која постоји када код осигураника настане потпуни губитак радне способности због промена у здравственом стању које су проузроковане повредом на раду или ван рада, болешћу или професионалним обољењем, а које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом. До измене прописа 2003. године за остваривање права на инвалидску пензију код осигураника је требало да буде утврђен губитак радне способности за обављање посла којим се тај осигураник у време медицинског вештачења бавио. Од 2003. године прописано је да код осигураника мора да наступи потпуни губитак радне способности како би остварио право на инвалидску пензију. То заправо значи да осигураник не може да настави обављање свог посла нити других послова.

Само професионална војна лица остварују право на инвалидску пензију по прописима који донекле личе на оне који су важали до 2003. године. Наи-

ме, према одредбама Закона о пензијском и инвалидском осигурању, код професионалног војног лица инвалидност наступа у случају када постоји потпуни губитак радне способности за професионалну војну службу. Имајући у виду захтевност војног позива, јасно је да је могуће да неко буде неспособан за такву службу, али да и даље може да обавља разне друге послове, односно да је критеријум за инвалидску пензију за професионална војна лица донекле блажи него за друге. Ово није једина разлика, али о томе ћемо нешто касније.

Осим наступања инвалидности, за остваривање права на инвалидску пензију потребно је испунити и услове који се односе на минимално трајање навршеног пензијског стажа. Закон као општи услов предвиђа да осигураник мора да наврши минимално пет година стажа осигурања да би остварио право на инвалидску пензију, али у случајевима када је инвалидност наступила у ранијем животном добу тај услов може да буде нешто нижи. Тако

је за осигуранике који су навршили до 20 година живота за инвалидску пензију довољна једна година стажа осигурања, за осигураника који има до 25 година живота потребне су две године, а за осигураника који у време настанка инвалидности има мање од 30 година живота, за инвалидску пензију потребно је три године навршеног пензијског стажа. Очигледно, услов стажа за остваривање права на инвалидску пензију знатно је нижи од оног који је прописан за старосну пензију. Имајући у виду да је наступање осигураног случаја инвалидности знатно неизвесније од осигураног случаја старости, као и да је могуће да до обољења или повређивања дође изненада и у млађем животном добу, на овај начин осигураницима се пружа сигурност да им због инвалидности неће бити угрожена животна егзистенција.

Висина инвалидске пензије одређује се на исти начин као и висина старосне пензије, односно на месечни износ утичу трајање укупног пензијског стажа, као и остварене зара-

де и накнаде зараде у периоду рада. Међутим, при утврђивању висине инвалидске пензије укупно навршен пензијски стаж увећава се за одређен проценат у односу на навршене године живота на дан утврђеног губитка радне способности. Из тог разлога месечни износ инвалидске пензије обично је нешто виши од онога који би осигураник за исти стаж осигурања имао да је остварио право на старосну пензију. У случајевима осигураника код којих је инвалидност наступила као последица повреде на раду или професионалног обољења, навршен стаж осигурања се рачуна у трајању од 40 година.

Као што је већ поменуто, разлика у категорији инвалидности код професионалних војних лица и осталих осигураника није од значаја само при утврђивању права, већ и у даљем коришћењу инвалидске пензије. Професионална војна лица за време коришћења инвалидске пензије могу да раде на било којим пословима, али не могу да се врате у професионалну војну службу. Остали

инвалидски пензионери немају ту могућност, односно у случају да уђу у осигурање они могу да буду позвани на контролни преглед – поновну оцену радне способности да би се преиспитала раније утврђена инвалидност. Изузетак су корисници инвалидске пензије који обављају привремене и повремене послове или су ангажовани по уговору о делу, а за који се не позивају на контролни преглед.

У случају да је осигураник који остварује право на инвалидску пензију радио и у иностранству, у некој од држава са којима Република Србија има закључен споразум о социјалном осигурању, Фонд ПИО ће по окончању поступка у Србији доставити иностраном носиоцу сву документацију потребну за вођење поступка и оцену радне способности према правним прописима друге државе. Наравно, како се правни прописи разликују, чињеница да је неко лице остварило право на инвалидску пензију у Србији не значи увек да ће и друга држава признати то право по својим прописима. У случају остваривања права на инвалидску пензију у иностранству, корисници би обавезно требало да се распитају о обавезама према правним прописима државе чију пензију користе, нарочито у погледу поновног уласка у осигурање.

Затеченим корисницима права по основу II и III категорије инвалидности, преостале радне способности, који су то право остварили по прописима који су важили до 2003. године, у случају да им осигурање престане без њихове воље или кривице, након времена за које припада право на новчану накнаду за незапосленост, одређује се инвалидска пензија у висини 1/2 пуне инвалидске пензије. Овако одређена инвалидска пензија има карактер новчане накнаде а не пензије, па корисници тако одређене инвалидске пензије немају сва права која имају други пензионери. Између осталог, право на накнаду престаје са даном поновног уласка у осигурање, а у случају да то ново осигурање престане вољом или кривоцом осигураника, право више не може да се оствари.

Мирослав Мирић

МЕЂУНАРОДНИ ДАНИ РАЗГОВОРА ФОНДА ПИО И ХЗМО

Задовољни сви учесници

Девети дани разговора између РФ ПИО и Хрватског завода за мировинско осигурање (ХЗМО) успешно су реализовани 15. октобра у Новом Саду и 16. октобра у Београду. Скоро сви термини, посебно у Београду, били су попуњени а, као и обично, примљени су и грађани који нису заказали долазак. Три тима саветодаваца из Хрватске и Србије била су задужена за решавање правних нејасноћа и проблема странака у вези са пензијским осигурањем, те је, уз добру организацију, више од 70 грађана добило потребне информације и савете.

Овогодишњи тим представника хрватског завода чинили су Романа Дебелић Кнежевић, шеф Одсека за примену међународних уговора, Ленка Пирић, виши стручни сарадник – специјалист за пензијско осигурање, и Ивана Маринчић, виши стручни сарадник – специјалист у Одељењу за послове ЕУ и међународну сарадњу, у Средишњој служби у Загребу.

Саветодавци из ХЗМО су истакли да су се најчешћа питања грађана тичала утврђивања ОИБ-а (особног идентификационог броја) који је уведен уласком Хрватске у Европску унију, а важи на територији целе ЕУ и без њега се не може извршити исплата пензије, а не може се ни радити, нити примати плата. Саветодавци из Хрватске наводе да приликом доношења решења странке добију и детаљна упутства где треба да се обрате и шта да доставе од документације да би им се доделио ОИБ.

– Питања су нам најчешће упућивале странке које треба да оду у пензију крајем ове или током следеће године, а наш савет је ишао у смеру испуњења услова. Друго најчешће питање тичало се конвалидације и проблема утврђивања стажа, а они зависе од одређених доказа које многи не поседују. Код неких има елемената по којима би се могло утврдити, али некада странке не могу доћи до доказа, неки чак воде и судске спорове.

Са саветовања у Новом Саду

Остала питања су уобичајена као и сваке године – доношење решења, исплата пензије, утврђивање ОИБ-а итд. Генерално, током оба дана разговора била је заиста веома угодна атмосфера. Колеге из Србије су врло кооперативне, осигурали су нам адекватну информатичку подршку и захвални смо због тога – каже Ленка Пирић.

У Дирекцији Покрајинског фонда ПИО у Новом Саду саветодавни тим РФ ПИО чинили су Милица Рацков, начелник у Дирекцији ПФ ПИО, Зорица Савић, шеф одсека у Филијали РФ ПИО Нови Сад, и Маја Груичић, службеник за остваривање права из ПИО у другом степену.

Два тима саветодаваца су била на услузи грађанима у решавању њихових захтева, док су Милица Рацков и Ленка Пирић размењивале ургенције.

– Грађане су највише занимали услови за остваривање права на пензију, као и најављене измене Закона о мировинском осигурању следеће године. Већина је била задовољна одговорима и саветима које је добила – истакла је Ивана Маринчић.

Било је и оних који су, као брачни пар Милан и Марија Жакула и Милан Чубрило, дошли да виде како да реше проблем стажа осигурања у периоду од 1991. до 1995. године у Хрватској, док је Драган Јованчевић дошао због још непризнатог стажа од 20 година у Хрватској.

Другог дана саветовања у Београду Фонд ПИО су представљали Слађана Ковачевић и Милица Радоњић, координатори у Одсе-

ку за остваривање права из ПИО применом међународних уговора са државама које су биле у саставу бивше СФРЈ из Филијале за град Београд, као и Милош Пантелић, шеф Одсека за контролу нацрта решења у Служби I Филијале за град Београд.

Грађани су и ове године били задовољни организацијом, љубазношћу референата из обе државе, као и могућношћу да на једном месту реше све недоумице без излагања додатним трошковима.

Горан Вајагић (63) из Београда је будући пензионер и дошао је да провери да ли све иде како треба да би несметано могао да поднесе захтев за пензију.

– Приближава се рок да поднесем захтев за пензију, те сам дошао да се информисем о стажу који сам остварио у Хрватској, како се све одвија и да ли имам све што је потребно од докумената. Добио сам одговоре, чак више него што сам и очекивао. Апелујем на све осигуранике и будуће кориснике да брину о себи и свом стажу. Мој савет је да се на време размишља, од првог до последњег радног дана о свом стажу, а не да се дође са 65 година када треба да се поднесе захтев и тек тада сазна да евентуално нешто није адекватно регулисано – рекао нам је Горан Вајагић.

Странке су се одазвале и да одговоре на анонимну анкету о задовољству услугама саветодаваца, и велика већина је рекла да је врло задовољна добијеним одговорима и саветима.

**Драгана Грујић
Драган Краћ**

Признање „Гласу осигураника“

Под слоганом „Златни потез за будућност Србије“, почетком октобра, у организацији Установе Геронтолошки центар Београд, одржан је 17. Фестивал стваралаштва старијих „Златно доба“, који од свог оснивања афирмише стваралаштво сениора и ширење нематеријалне културне баштине.

На свечаном отварању Фестивала, у сали Филозофског факултета у Београду, додељене су и награде у неколико категорија: за животно дело, за хумано новинарство, за песничко стваралаштво и за јунака трећег животног доба. Признања је уручио Ненад Нерић, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Веома смо поносни на то што је Уметнички савет 17. Фестивала „Златно доба“ одлучио да овогдишња награда за хумано новинарство „Златна реч“ припадне листу РФ ПИО „Глас осигураника“.

У образложењу одлуке између осталог се каже: „Посебан значај листа је што се бави темама које су од великог значаја, а којима се други медији баве повремено и недовољно или се уопште не баве. Аутори ‘Гласа осигураника’ се на посвећен и одговоран начин баве старошћу и старима, а значај листа се посебно огледа у доприносу сензибилизацији других новинара да пишу о потребама старијих у нашој земљи.“

Г. О.

Награду „Златна реч“ директорки Сектора за односе с јавношћу РФ ПИО, Јелици Тимотијевић, уручио је државни секретар Ненад Нерић

Просечна зарада у августу 54.115 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за август 2019. године износила је 74.768 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 54.115 динара. Раст бруто зарада у периоду јануар-август 2019, у односу на исти период прошле године, износио је 9,7 одсто номинално, односно 7,4 одсто реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 9,9 одсто номинално и за 7,6 процената реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за август 2019. номинално је виша за 8,6, а реално за 7,2 одсто, док је просечна нето зарада номинално виша за 8,7 одсто, а реално за 7,3 процента. Медијална нето зарада за август 2019. износила је 41.927 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до тог износа.

Трстеник: „Дај педалу раку“

Окупљањем на платоу испред зграде Општине и вожњом кроз град, Трстеничани су обележили манифестацију „Дај педалу раку“. Трстеник се тако нашао међу 22 града који су дали подршку Женском центру „Милица“ у Врњачкој Бањи који већ пету годину реализује ову манифестацију. Окупљенима на платоу испред Општине Трстеник о раном откривању, превенцији и лечењу ове опаке болести, између осталих, говорила је и др Драгана Поповић из ДЗ „Др Сава Станојевић“. Она је нагласила да су редовни прегледи код гинеколога и онколога веома важни у раном откривању карцинома. Допринос манифестацији дали су и чланови Карате клуба „Прва петолетка“, поручивши у свом наступу да је спорт један од најбољих начина превенције. У програму су учествовали и чланови КУД „Прва петолетка“ из Трстеника.

Саветовање лекара вештака РФ ПИО

Од 24. до 27. септембра 2019. године у Пролом бањи је одржано XVII Саветовање лекара вештака Републичког фонда ПИО.

Ове године централна тема била је вештачење потребе за помоћи и негом другог лица, а учесници су се бавили и појашњењем новог Правилника о образовању, организацији и начину рада органа вештачења РФ ПИО.

Саветовање је отворио Светозар Алексов, државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, који је похвалио Фонд што омогућује својим лекарима да сваке године имају наменски стручни скуп, који им обезбеђује професионалну надградњу, усавршавање и унапређење знања и струке.

Др Дика Кајевић, директор Сектора за медицинско вештачење, представио је извештај о раду Сектора у претходној години, посебно се осврнувши на спровођење вештачења по Закону о финансијској подршци породици са децом.

– Посао лекара вештака је веома специфичан, јер поред медицинских знања подразумева и познавање права која произлазе из потребе особа чије је здравље угрожено. Специфичност и сложеност њиховог посла изискује стално стручно усавршавање, праћење најновијих знања из области медицине, као и измене законских прописа по којима се медицинско вештачење врши. Саветовање из тих разлога има веома велики значај, а свакако је и идеална прилика да се са стручњацима различитих специјалности размотре недоумице и евентуални проблеми који постоје у пракси – каже др Дика Кајевић.

В. К.

САВЕЗ СЛЕПИХ ВОЈВОДИНЕ ОБЕЛЕЖИО 70 ГОДИНА РАДА

Допринос инклузији особа са инвалидитетом

Савез слепих Војводине, који окупља 3.450 чланова у дванаест организација, обележио је свечаном академијом 15. октобра, на Светски дан слепих, значајан јубилеј – 70 година постојања и рада. Догађају су присуствовали Зоран Ђорђевић, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Иштван Пастор, председник Скупштине АП Војводине, Биљана Барошевић, в.д. помоћника министра за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Драгана Милошевић, покрајинска секретарка за културу и јавно информисање и односе с верским заједницама, Милан Стошић, председник Савеза слепих Србије, Бранко Сузић, председник Савеза слепих Републике Српске, и Шандор Нађ, председник Савеза слепих и слабовидих Мађарске.

– Обележавањем Међународног дана слепих доприносимо инклузији слепих особа у живот шире друштвене заједнице и промовишемо њихова људска права. У протекле две године сарадња Министарства за рад и савеза који окупљају слепе и слабовиде особе била је изузетно добра, а резултати постигнути заједничким деловањем говоре томе у прилог – истакао је министар Зоран Ђорђевић и додао да је ресор којим руководи први пут 2017. године заузео став о приоритетном финансирању пројеката удружења особа са инвалидитетом с циљем побољшања просторно-техничких услова за рад савеза и удружења.

– То је најбољи начин на који држава може да им помогне. Министарство је у 2019. години за потребе реализације програма намењених унапређењу положаја слепих и слабовидих особа одобрило средства у укупном износу од 34.211.730 динара, док је у 2018. одобрено 32.333.288,90

Високе званице на свечаности: Предраг Вулетић, Иштван Пастор, Владимир Панин, Зоран Ђорђевић и Биљана Барошевић

динара, што је укупно више од 66,5 милиона динара – навео је Ђорђевић.

Министар је подсетио на стратешке пројекте у области приступачности који су реализовани у последње две године, као и на то да ће на Архитектонском факултету у Београду бити уведен предмет Приступачност, па ће студенти приликом инфраструктурних пројеката водити рачуна о приступачности за особе с инвалидитетом.

– Осим архитектонских баријера, запошљавање је такође актуелна проблематика. Чињеница је да имамо добар закон, али послодавци се и даље чешће одлучују да плаћају пенале него да запосле особу која има неки инвалидитет. Следеће године идемо у преквалификацију ОСИ и желим да истакнем да ће држава у будућности помагати и подржавати све пројекте које раде особе са инвалидитетом – рекао је Ђорђевић.

Он је навео да ће и Министарство бити иницијатор корисних пројеката за ОСИ, те да је РФ ПИО прва институција која ће штампати решења на Брајевом писму. Министар-

ство је Савезу слепих Војводине доделило два штампача на Брајевом писму.

Владимир Панин, председник Савеза слепих Војводине, уручио је Зорану Ђорђевићу и Биљани Барошевић повеље Савеза у знак захвалности за континуирано унапређивање положаја слепих и слабовидих особа у Србији. То је истакао и Велибор Пилић, аутор монографије о богатом историјату и континуираном деловању ове организације у протеклих седам деценија, коју је представио на свечаној академији.

„Ресорно министарство Србије перципира Савез слепих Војводине као једну од најразвијенијих и најбоље организованих инвалидских организација у Србији, и поносни смо на услове рада, отвореност према чланству и резултате које смо у последњој деценији остварили у свим областима рада. Посебно морамо захвалити Министарству рада, као и Покрајинској влади и секретаријатима који су препознали значај наше организације и од којих имамо велику подршку“, написао је Велибор Пилић у монографији.

Мирослав Мектеровић

Подршка хранитељима у Војводини

Покрајинска влада наставиће са активном подршком хранитељству у програмском и организационом смислу јер је брига о деци без родитељског старања један од најважнијих показатеља не само хуманости, већ и организованости и одговорности друштва, рекао је пред-

седник Покрајинске владе Игор Мировић на пријему за хранитеље који брину о деци без адекватног родитељског старања.

У АП Војводини у овом тренутку има више од 1.600 хранитељских породица у којима је смештено око 2.000 деце. Мировић је најавио да ће ускоро у пуном

обиму почети са радом Центар за породични смештај и усвојење у Суботици, а план је да се следеће године такав центар отвори и у јужном Банату.

– Социјална заштита је веома одговорна област у којој не може и не сме бити грешке, одговоримо на ваше иници-

јативе јер је све већи број деце којима је ова врста заштите и подршке потребна – истакао је Мировић.

Пријему је присуствовао и покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулетић. **М. М.**

Уз подршку државе

Поводом Међународног дана жена на селу, који се обележава 15. октобра, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић, посетио је Удружење жена „Црнобарке“, у селу Црна Бара, чије чланице се баве оживљавањем старих заната и домаће радности.

Обилазећи удружење које је, како кажу, у мисији покретања жена на селу, министар је нагласио да жене на селу нису заборављене и да Република Србија, не челу са председником Александром Вучићем, посвећује посебну пажњу унапређењу услова живота и рада ове категорије становништва.

Ђорђевић је истакао да Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања већ неколико година пружа финансијску подршку удружењима која се баве овом проблематиком у циљу економског оснаживања жена на селу, посебно оних које су биле жртве насиља.

– Ове године су наши пројекти посебно били везани управо за те намене, имали смо одређена средства, за која су и „Црнобарке“ аплицирале. Оне

Државна секретарка Стана Божовић са Црнобаркама

су тај пројекат успешно спровеле, очекујем да ће и следеће године бити тако, да ћемо имати више новца и много више квалитетних пројеката – рекао је министар и нагласио да се ресор којим руководи свакодневно залаже за побољшање услова живота и рада жена.

– Било где да живе, на селу или у граду, све жене су једнаке. Свака жена је дама, она је нечија ћерка, сестра или мајка, а пре свега грађанка Србије. Оне заслужују подједнаке могућности као и мушкарци, а законодавни оквири им гарантују права и заштиту, баш као и мушкарцима. Управо зато са поносом могу да кажем да је ова влада за

разлику од неких ранијих времена препознала све капацитете и могућности које имају жене и залаже се за антидискриминацију и родну равноправност – истакао је Ђорђевић.

Према његовим речима, законски оквири нису довољни за побољшање живота жена на селу, већ о проблемима са којима се ове жене сусрећу мора јавно да се прича и да се више медијски испрате, јер проблеми жена на селу нису исти као они са којима се сусрећу жене које живе у граду.

Министар је навео и да се на челу сектора који се бави управо тим питањем у ресору којим руководи налази жена, држав-

на секретарка Стана Божовић, која свакодневно улаже максималне напоре како би све жене у Србији имале могућност да искористе своја права и тако пруже допринос унапређењу живота у нашој земљи.

Стана Божовић, која је заједно са министром посетила „Црнобарке“, честитала је Међународни дан жена на селу и истакла да Влада Србије, председник Србије Александар Вучић и министар Зоран Ђорђевић активно раде на побољшању њихових услова живота.

– Већ смо доста тога урадили, имамо многе стратегије и законе које смо донели и у нашем Министарству имамо посебне програме за побољшање живота жена на селу. Кроз те програме дајемо подршку, јер знамо да се жене у мањим срединама сусрећу са проблемима као што су недоступност инфраструктуре, питање здравствене заштите, образовања, питање власништва домаћинства и газдинства, а знамо кроз сва истраживања где им је потребна подршка и ми им је у том смислу пружамо – навела је Стана Божовић.

Г. О.

ПОКРАЈИНА ОБЕЛЕЖИЛА МЕЂУНАРОДНИ ДАН СЕОСКИХ ЖЕНА

Донаторски фруштук

Поводом Међународног дана сеоских жена, у холу Покрајинске владе организован је први „Донаторски фруштук“, чији је циљ представљање удружења жена са села и прикупљање средстава за наставак њиховог рада. На манифестацији су учествовале представнице из петнаест удружења сеоских жена из Војводине које су представиле свој рад.

У име Покрајинске владе учеснице и организаторе „Донаторског фруштука“ поздравио је покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Пре-

драг Вулећић, који је рекао да је последњих година приметан тренд оснаживања жена и програма подршке женском пред-

узетништву. Он је истакао да је Покрајинска влада кроз активности Завода за равноправност полова и Покрајинског секре-

таријата за социјалну политику међу првима почела програме подршке.

– Оснаживање жена у оквиру програма Покрајинске владе има за циљ да се сачувају од заборава традиционални војвођански послови и производи, али и да се младима пренесу праве вредности – рекао је Вулећић.

Манифестацији је присуствовала и Драгана Милошевић, покрајинска секретарка за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама, и Диана Миловић, директорка Завода за равноправност полова.

М. Мектеровић

ШЕСНАЕСТА СМОТРА ХОРОВА ПЕНЗИОНЕРА ВОЈВОДИНЕ У ЗРЕЊАНИНУ

Певали заједно са публиком

Поводом обележавања Међународног дана старих, Градско удружење пензионера Зрењанин и Савез пензионера Војводине, уз подршку Савеза пензионера Србије и града Зрењанина, организовали су 7. октобра шеснаесту Смотру хорова пензионера Војводине. Манифестација, коју је отворио проф. др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије, окупила је у зрењанинском Културном центру око 450 припадника трећег доба.

Андреја Савић је похвалио рад ГУП Зрењанин на организацији Смотре и истакао да су у тој активности имали пуну подршку Савеза пензионера Србије и Војводине, као и локалне самоуправе.

– Ова манифестација је одличан пример да се и у трећем добу могу осмислити и реализовати квалитетни начини живљења. Чињеница да је приликом организовања данашње манифестације остварено пуно јединство ГУП Зрењанин, Градске управе Зрењанина, СПВ и СПС, буди у мени оптимизам да ће се применом таквог модела на свим нивоима положај пензионера у нашем друштву поправити – рекао је Савић.

Помоћник градоначелника Симо Салапура изразио је задовољство што је баш Зрењанин домаћин једне овакве манифестације и захвалио организаторима на доброј сарадњи.

Проф. др Андреја Савић уручује Хвалодар и плакету Славку Шућуровићу

На Смотри су, према речима одлично домаћина Славка Шућуровића, председника ГУП Зрењанин, поред тринаест хорова из Војводине, из ГУП Зрењанин, ОУП Сремски Карловци, ОУП Сомбор, ГУП Панчево, КУД Удружења пензионера града Новог Сада, ОУП Ковачица, ГУП Суботица, ГУП Сремска Митровица, ОУП Темерин, КУД пензионера „Исидор Бајић“ Нови Сад, ГУП Вршац, ОУП Шид и ОУП Кикинда, наступили и хорови из удружења пензионера Ниша, Лесковца и Аранђеловца.

Сваки хор је отпевао по неколико песама, које је публика често дочекивала овацијама и

аплаузима, а било је тренутака и када су разгаљени пензионери у публици певали заједно са хором.

На крају Смотре, Андреја Савић је уручио Славку Шућуровићу Хвалодар и плакету Покрета трећег доба Србије у знак захвалности, а затим су представници и руководиоци хорова међусобно разменили поклоне.

Смотри хорова у Зрењанину присуствовали су и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, и Драган Петковић, секретар Савеза пензионера Србије.

Мирослав Мектеровић

СПОРТСКИ СУСРЕТИ ЧЛАНОВА СИР ВОЈВОДИНЕ У СЕНТИ

Једнака права – једнаке могућности

У организацији Савеза инвалида рада Војводине и ООИР Сента, недавно су, у „Народној башти“ у Сенти, одржани Други спортски сусрети чланова СИР Војводине.

Поред такмичара, овој спортској манифестацији присуствовали су и Иштван Ђери, заменик председника општине Сента, Станко Нимчевић, потпредседник СИР Србије, Стана Свиларов, председница СИР Војводине, Саша Сердар, директор Филијале РФ ПИО Сента, и Ласло Хорват, председник ООИР Сента.

Како каже Стана Свиларов, председница СИР Војводине, такмичење је одржано у мушкој и женској конкуренцији, у дисциплинама бацање плочица, пикадо и висућа кугла.

– Након такмичења проглашене су победничке екипе у

мушкој и женској конкуренцији, а прве три екипе у укупном пласману су Сремски Карловци, Бачка Топола и Нови Сад. Прве три екипе су добиле медаље,

док су сви учесници такмичења добили захвалнице – истакла је Стана Свиларов.

Спортски сусрети су део пројекта СИР Војводине под називом „Унапређење положаја и

равноправности ОСИ – инвалида рада – једнака права једнаке могућности“.

Д. Кораћ

Запошљавају инвалидна лица

Лесковачки „Универзал“, предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом од рођења, недавно је обележио пола века постојања.

– Основна функција предузећа је запошљавање особа са инвалидитетом и њихова рехабилитација. Од оснивања, пре пола века, кроз предузеће је прошло више од 500 особа са инвалидитетом. Предузеће је, и поред тешкоћа, на добром путу да опстане – каже Саша Цветковић, директор „Универзала“.

Тренутно је у „Универзалу“ 30 запослених, од тога 19 особа са инвалидитетом.

Колектив посебно оптерећују велика дуговања из протеклог периода. Потребно је обезбедити око сто милиона динара за исплату потраживања некадашњих радника и за струју, али тај проблем, кажу, не могу да реше сами.

Предузеће израђује намештај за војну базу у Батајници и за

Додела признања граду Лесковцу: директор предузећа Саша Цветковић и Јасмина Ранђеловић, заменица градоначелника

потребе локалних самоуправа у Сремској Митровици, Крушевцу, Димитровграду и другим местима, као и за лесковачку Установу за одрасле и старије особе.

Саша Цветковић истиче да су им потребни нови радници,

посебно машинци, али немају средства да их плате и зато повремено, због хитних потраживања, раде чак и – прековремено.

– Тренутно позитивно послујемо и имамо посла до краја године. Радимо преко тендера,

плате редовно исплаћујемо, као и обавезе према држави и добављачима – оцењује директор „Универзала“, колектива који се успешно бави производњом тапетарије, ентеријера и предмета од пластике, али и сталном обуком ОСИ.

Из „Универзала“, поводом овог јубилеја који је обележен скромно, упућен је позив свим фирмама које могу да користе услуге овог предузећа да то и учине, како би помогли његов опстанак.

У име локалне самоуправе, заменица градоначелника Лесковца Јасмина Ранђеловић честитала је запосленима у „Универзалу“ пола века постојања и пожелела да у будућности послују још боље.

Поводом јубилеја, колективима и појединцима са којима је предузеће остваривало плодну сарадњу додељене су захвалнице.

Д. Коцић

АКТИВНОСТИ УДРУЖЕЊА ИНВАЛИДА РАДА ПАНЧЕВО

Подршка локалне самоуправе

Удружење инвалида рада и особа са инвалидитетом града Панчева, у оквиру својих редовних активности, одржава и креативне и сликарске радионице.

Локална самоуправа је препознала успехе чланова на ликовним колонијама, те редовно подржава пројекте Удружења. Тако је и ове године подржала пројекат под називом „Упознај своје креативне могућности“.

Како каже Слободан Стефановић, председник овог удружења, током лета одржали су дводневну радионицу у едукативном центру „Чардак“ – Делиблатска пешчара, радионицу на обали језера у Белој Цркви, а учествовали су на ликовној колонији у Падини и на хуманитарној колонији у Качареву.

Успомена са једног од излета

– Ако време дозволи, одржаћемо и једну радионицу у природи у околини Панчева. Боравак у природи на све-

жем ваздуху је добар за здравље наших чланова, али и као инспирација у раду. Ова година нам је била успешна, захва-

љујући раду наших чланова и подршци локалне самоуправе – нагласио је Стефановић.

Д. Корач

СЕДАМНАЕСТА БАНАТСКА ШТРУДЛИЈАДА У ЗРЕЊАНИНУ

Мирис и укус старих рецепата

Општинска организација инвалида рада Зрењанина организовала је 19. октобра седамнаесту Штрудлијаду. На манифестацији у хотелу „Војводина“ окупило се око 300 инвалида рада из општинских организација Баната, и по једне из Срема и Бачке, као и из 28 месних организација.

Штрудлијаду је отворила председница Савеза инвалида рада Војводине, Стана Свиларов, која је истакла да је највећи значај ове манифестације, пре свега, у окупљању чланова, те да је ту програмску активност ОО СИР Зрењанин подржало и делимично финансирало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Свиларов је похвалила ангажовање и истрајност Стевана Радишића који Штрудлијаду организује већ 17 година.

Потпредседник Савеза инвалида рада Србије и председник Градске организације инвалида рада Суботице, Станко Нимчевић, рекао је да му је драго што су инвалиди рада још спремни да представе нешто лепо и значајно, као и да је то једна веома позитивна активност у којој сваке године има и нових учесника.

Стеван Радишић, председник Општинске организације инвалида рада Зрења-

Победнице Штрудлијаде, чланице жирија, руководиоци СИР Војводине и Марко Марић

нин, објаснио је да им је циљ био очување и популаризација старих обичаја, старих рецепата и вештине прављења банатске штрудле, која је заштитни знак манифестације.

На крају такмичарског дела жири, у саставу: Нада Берар (председница), Ружица Дојчиновић и Тереза Хуста, изабрао је најбоље од 46 понуђених штрудли. Умесиле су их и испекле Биљана Паунковић из Калуђерова, која је освојила прво место са штрудлом од ораха, Ханифа Муратовић из Зрењанина

друго, док је Радојка Бокић из Клека освојила треће место.

Првопласирана такмичарка добиће као награду од ОО СИР Зрењанин седмодневни боравак у Сијаринској бањи, другопласирана уметничку слику, а трећепласирана мали кућни апарат.

Штрудлијади у Зрењанину присуствовали су и Марко Марић, посланик Скупштине АПВ, и Снежана Марић, директорка Филијале РФ ПИО Суботица.

М. Мектеровић

СМОТРА КУЛТУРНО-УМЕТНИЧКИХ АКТИВНОСТИ ПЕНЗИОНЕРА БОРСКОГ И ЗАЈЕЧАРСКОГ ОКРУГА

Неготинци – добри домаћини

Чланови Општинског удружења пензионера Неготин, крајем октобра, били су домаћини 20. Смотре културно-уметничких активности пензионера Борског и Зајечарског округа. Смотра је окупила око 250 учесника.

Поред пензионера из градова оба тимочка округа, смотри је присуствовао и Андрија Савић, председник Савеза пензионера Србије, као и представници локалних самоуправа из суседства и општине Неготин, која је и била покровитељ смотре.

Учесницима и гостима поздравне речи упутили су Властимир Абрашевић, председник УП Неготин, Радмила

Митровић, председница Секције жена пензионера, а у име локалне самоуправе Владимир Величковић, председник општине Неготин.

У такмичарском програму наступили су пензионерски

ансамбли Удружења пензионера и инвалида рада општине Неготин, удружења пензионера општине Сокобања, града Бора, општине Бољевац, града Зајечара и општине Књажевац. Након вишечасовног надметања у

соло песми, староградским играма и фолклору, рецитовању и хорском извођењу, за свеукупне победнике проглашени су домаћини – Удружење пензионера општине Неготин и гости из Бољевца, који су поделили прво место. Сви учесници су награђени захвалницама, а победници дипломама.

Неготински пензионери, као иницијатори ове смотре пре две деценије, до сада су четири пута били организатори, а у то име учеснике и бројне госте поздравила је својим стиховима Љубинка Станчуловић, дугогодишња председница секције пензионерки у Неготину.

Ј. Станојевић

Помоћ и подршка женама на селу

Поводом 15. октобра, Међународног дана жена на селу, у Црнољевници, селу у близини Сврљига, одржан је трећи Сајам зимнице. Ову манифестацију општина Сврљиг посветила је женама на селу, као вид подршке вредним домаћицама које имају значајну улогу у пољопривреди и производњи хране. Тако је на сајму шездесетак жена из ове општине изложило много тегли пекмеза, слатка, рецеља, џема, ајвара, салата, воћа, поврћа, сокова и шумских плодова. Штандови су били украшени сувим паприкама, белим луком, тиквицама и другим пољопривредним производима, а поред зимнице, посетиоци су могли да пробају сврљишки белмуж, колаче, друга традиционална јела, али и да купе чајеве од лековитог биља са Сврљишких планина.

Татјана Лазаревић, председница Скупштине општине Сврљиг, која се и сама бави пољопривредом, каже да локална самоуправа много помаже женама на селу да економски

Домаћице представиле своје умеће

ојачају и себи и породици створе ослонац за бољи живот. Кроз разне пројекте подељено је око 80 пластеника, те се пластеничка производња шири у овом крају. Недавно је подељено и око 2.000 садница корнишона, уз обезбеђен пласман преко Земљорадничке задруге „Сврљижанка“, која је опремљена најсавременијом линијом за пастеризацију воћа и поврћа.

– Поред економских питања, доста се ради и на побољшању сеоске инфраструктуре.

Тако је у овој години асфалтирано око 15 километара путева, а поправљено је и око 20 километара атарских путева и њима се сада брже стигне до њива и поља. Поред путева, ту су водоводне мреже, дечија игралишта и реновирање објеката за одржавање културних догађаја у сеоским срединама – каже Татјана Лазаревић и додаје да су сврљишке жене вредне и раде од свитања до мрака на њиви, а затим и кућне послове.

Председница СО Сврљиг наводи и да су жене носиоци пољопривредних газдинстава, да полако економски напредују, а од државе очекују да законским мерама и субвенцијама стално ради на побољшању њиховог статуса.

– Женама на селу је потребна свакодневна помоћ и подршка, а не само да нас на њихова права и потребе подсећају датуми – истиче Татјана Лазаревић.

Црнољевница се налази на путу према Бабином зубу и Старој планини, те је на Сајму зимнице поред мештана, гостију из Београда и суседног Ниша и Књажевца, било доста и других посетилаца. У центру села одржан је културно-уметнички програм посвећен жени на селу, а општина је свим учесницама сајма доделила пригодне поклоне.

С. Ђорђевић

У ЈАГОДИНИ ОБЕЛЕЖЕН ДАН СТАРИЈИХ ОСОБА

Старост може бити лепа

Волонтери Црвеног крста Јагодине традиционално су обележили Међународни дан старијих особа дружењем са члановима пензионерске организације.

Присутнима се обратила секретар Црвеног крста Татјана Ристић истакавши да најстарији нису заборављени ни у једној акцији Црвеног крста.

– Покушавамо да укажемо старијима да треће доба може бити лепо, уколико се неке старе навике штетне по здравље промене, најпре одласком на превентивне прегледе. Дружење и позитивне размислање су врло важни, као и укључивање у друштвене, забавне и хуманитарне активности. Имамо примере веома лепих акција у селима где се брине о старијим

Млади за старе

Поводом 1.октобра, Међународног дана старих лица, Геронтолошки центар Јагодина посетили су ученици и наставно особље средње медицинске школе „Данило Димитријевић“ из Ђуприје.

После уводног предавања о дијабетесу, корисници су могли да добију услуге од ученика различитих смерова и савете о вредностима здравог живота и превенцији болести. **Г. О.**

особама, тако да треће доба не значи крај већ почетак једног новог периода живота – истакла је Татјана Ристић.

Поред бројних активности Црвеног крста, и локална самоуправа омогућила је пензионерима много тога. Председник Удружења пензионера, Часлав Ђорђевић, нагласио је да пензионери у Јагодини имају многе погодности за живот, дружење и помоћ, чак и у материјалном и здравственом смислу.

А. Ђорић

ПОВОДОМ МЕЂУНАРОДНОГ ДАНА СТАРИХ У СВРЉИГУ

Стална бригаа за старе

Општина Сврљиг је све старија, а проблеми старих све израженији. Од укупног броја становника – око четрнаест хиљада, процењује се да је више од осам хиљада старијих од 50 година. Апсолутни пораст бележи категорија старијих од 60, док је број младих у сталном паду. Имајући у виду такву структуру, у овом месту се о старима свакодневно брине и пружа им се адекватна помоћ. На услузи су им медицинска, социјална помоћ, помоћ Црвеног крста и невладиних организација – преко различитих пројеката. Око 80 старијих Сврљижана збринута је у геронтолошким центрима у Нишу, Алексинцу и Књажевцу, а ових дана су и у Сврљигу почели радови на адаптацији зграде за приватни дом за старе.

На датуме посвећене старијим особама подсећају и институције преко којих они остварују своја права. Наиме, Центар за социјални рад у Сврљигу обезбедио је по два метра огревног дрвета за 95 својих корисника, од којих већина има више од 65 година. Подршка стиже и преко Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и локалне самоуправе. Свакодневну помоћ пружа и меди-

Пензионерке посетиле 99-годишњу Резицу Радојковић

цинско особље Дома здравља „Др Љубинко Ђорђевић“, у Сврљигу и у сеоским амбулантама,

а стижу хитно и на кућни праг старијих мештана. Да помогну старијем становништву ангажо-

вали су се и припадници Министарства унутрашњих послова који су, опремљени возилом у коме се налази мобилни информативни центар, обишли мештане у селима који до сада нису поднели захтеве за личну карту и пасош и омогућили им да брзо добију исправе.

Трећину становништва Сврљига чине пензионери, а чак 80 одсто њих прима најниже пензије, и то у средини са најнижим примањима у Србији. Ипак, пензионерски чек много значи, кажу у Удружењу пензионера Сврљиг. Поводом 1. октобра, Међународног дана старијих особа, представници овог удружења посетили су најстарије становнике општине – Ружу Милановић из села Периш, рођену 1918, затим 99-годишњу Резицу Радојковић из Преконоге и Живадинку Васиљевић из Белоиња, рођену 1928. године. Њима су уручени поклони Удружења, а разговарало се о свему – од младости до данашњице, каже Биљана Миловановић, председница Актива жена Удружења пензионера Сврљиг, и додаје да оваква виђења треба да се организују чешће јер усамљенима много значе.

С. Ђорђевић

БАРАЈЕВО

Помоћ у кући

У општини Барајево почео је да се примењује програм „Помоћ у кући“, намењен тешко покретним и изнемоглим лицима и осталима који не могу да се брину о себи. Евидентирано је 50 корисника које ће обилазити четири геронтодомаћице два пута недељно.

– Од пре три године се кренуло са подизањем нивоа социјалне заштите. Обезбеђени су савремени објекти за доделу бесплатних obroка, а општина ће и убудуће финансирати трошкове превоза уче-

ника са посебним потребама. Увођењем програма „Помоћ у кући“ ниво социјалне заштите смо подигли на још виши ниво – каже Ненад Савић, члан Већа ГО Барајево задужен за социјалну политику, који најављује да се ту неће стати.

На реду је унапређење социјалне инфраструктуре. Пре свега то се односи на изградњу новог центра за социјални рад у Барајеву, као и на даље активности на побољшању материјалног положаја социјално угрожених лица.

Услуге програма „Помоћ у кући“ финансира општина Барајево и корисници неће

имати никакве новчане обавезе.

М. Ашковић

Промоција сеоског живота и здраве исхране

У селу Ново Корито у пограничном појасу са Бугарском 5. октобра одржана је тринаеста „Шипуријада“. Поред мештана из књажевачке општине, ова међународна манифестација окупила је и госте из Зајечара, Сврљига, Пирота и Бугарске. Имала је такмичарски, ревијални, уметнички и едукативни карактер.

Манифестацију која промовише живот на селу и експлоатацију расположивих, а неискоришћених ресурса из природе, организовали су МЗ Ново Корито, удружење грађана „Шипурак“ и Атеље Топлица у сарадњи са Туристичком организацијом Књажевац. На „Шипуријади“ су учествовала пољопривредна газдинства у којима се праве производи од шипурака – џемови и мармеладе, сокови, ликер и ракија. Ова манифестација има за циљ популарисање здраве исхране и заштите животне средине, као и промоцију народног стваралаштва. У првом плану су свакако лековита својства ове биљке која је јако распрострањена на обронцима шума општине Књажевац. „Шипуријада“ такође пружа подршку незапосленим женама да кроз малу кућну производњу обезбеде пристојне приходе, каже директор ТО Књажевац Бобан Марковић и наглашава да је циљ овог окупљања оживљавање села и проналажење начина да људи остану у овом крају и ту привређују.

У последњих неколико година мештани су почели да саде шипурак без бодљи који даје велике приносе, а улагање је само око орања и резања. Ове године је био рекордан откуп шипурка, по цени од 70 динара по килограму, а брали су га млади, незапослени, ђаци, домаћице и пензионери.

И ове године мештани су на штандовима у згради Задружног дома изложили разноврсне производе од шипурака које су посетиоци могли да пробају и купе.

Представило се и неколико етно удружења из Србије и Бугарске. Организован је богат културни програм у коме су учествовали и Бугари из Белоградчика и Чупрена. Награђени су најуспешнији учесници литерарног и ликовног конкурса, одржано је и такмичење у категоријама: најлепши и највећи шипурак, најбоља мармелада од шипурака, најоригиналнији рецепт, најлепше уређена тезга.

Д. Ђорђевић

ПЕДЕСЕТ ПЕТ ГОДИНА ПОСТОЈАЊА ГЦ ЛЕСКОВАЦ

Од сиротињског дома до елитне установе

Лесковачка Установа за старија и болесна лица 19. октобра обележила је 55 година успешног рада. Тим поводом уприличена је пригодна свечаност у Лесковачком културном центру.

– Захваљујући Канцеларији за јавна улагања Владе Републике Србије, добили смо новчана средства која смо уложили у бољи смештај, односно стандард наших корисника – рекла је у поздравној речи др Гордана Савић (на слици), директорка лесковачког Геронтолошког центра.

Некадашњи „Сиротињски дом“ за старе, данас је постао успешна регионална установа за старија и одрасла лица.

– Срећни смо што можемо нашим старијим суграђанима да понудимо квалитетан домски смештај, или да им пружимо помоћ у њиховим домовима, да их окупимо да се забаве у

нашем Клубу старих, да се друже и негују свој хоби – нагласила је директорка Савић у разговору са новинарима.

Јасмина Ранђеловић, помоћница градоначелника Лесковца, у име локалне самоуправе нагласила је да је локална самоуправа у последњу адаптацију дома старих уложила око 62,2 милиона динара.

Лесковачка Установа за старија и болесна лица има мали али веома вредан колектив који се труди да увек помогне корисницима и да им буде на услузи, јер их сматрају својом породицом. Установа данас на сталном смештају има око 200 корисника.

Т. Стевановић

ИНТЕРЕС ПОСЛОДАВЦА ДА ЗАДРЖИ СТАРИЈЕ РАДНИКЕ

Уместо у пензију, нови уговор

Корист вишеструка за запосленог и за фирму, држава добија већи приход од пореза, расте куповна моћ, а са њом производња и БДП

Ствари се убрзано мењају. Свуда, па и код нас. Мења се и оно за шта смо мислили да је непромењиво попут, рецимо, пензије. Знано се кад се у пензију иде, а подразумевало се и како се проводе пензионерски дани. Шетње, бања, пецање... У Београду незаобилазни Калемегдан и шах. Наравно, то је већ носталгија, свет који нестаје. Садашње младе генерације дочекаће пензионерско доба свакако под другачијим условима него што је то данас и овде.

Широм планете промене су наступиле по природи ствари и чињеницом да се људски век протеклих деценија знатно продужио. У развијеним земљама (САД) данашњи 65-годишњак може да очекује још 19,4 године живота, док је 1950. мера износила 13,9 година.

Заједно са тим расту и продужавају се године радне активности, па се и пензионисање помера за касније, а истовремено размишља о променама пензијског система и увођењу еластичнијег модела.

„До 2020. једно од троје запослених у Британији биће старије од 50 година. Ако више нас има потребу да ради дуже, мораћемо да мењамо приступ и начин рада. Како радимо и како се пензионисамо биће потпуно различито од времена наших родитеља и њихових родитеља. Послодавци треба да размотре флексибилније начине како би подржали старије раднике“, написао је својевремено у „Гардијану“ Патрик Томсон, програмски менаџер Центра за боље старење, из Лондона, уз напомену да дужи животни век треба посматрати као могућност, а не као финансијски терет.

На примеру Британије – продужетак просечног радног века за само једну годину могао би до 2023. да повећа БДП (брuto домаћи производ) за један одсто или 20 милијарди фунти.

Слика постаје упечатљивија кад се стави у шири контекст. На интернет страницама Светског економског форума дате су могуће додатне вредности за националне економије 35 чланица ОЕЦД (Организација за економску сарадњу и развој), под условом продуженог ангажовања старијих радника пред пензијом (55-64 године). Збирно, за цео ОЕЦД, добит би дугорочно износила 3,5 хиљада милијарди долара, а дат је и преглед по земљама при

чему је као параметар узет Нови Зеланд, где је 78 одсто запослених из старосне категорије од 55 до 64 године. Са још већим постотком, од 84 одсто, јесте Исланд, а у врху је и Шведска са 76 процената.

На другом крају, са најмањом заступљеношћу су Луксембург (40 одсто), Грчка (38) и Турска (34).

Задржавањем у активном односу старијих радника потпуно се помера социјално-економско тежиште давања и узимања и ствара се ситуација у којој су сви на добитку. Влада добија већи приход од пореза, повећава се куповна моћ, а то доприноси расту производње и БДП-а.

А индивидуално, добробит за запосленог – самопотврђивање у годинама када се људи често осећају сувишним. Познато је и доказано да рад помаже да се дуже остане у физичкој кондицији и ментално активан. Погоотово то важи за генерације које данас ступају у треће доба. Испитивања су показала да су садашњи 65-годишњаци здравији од претходника и да имају исти ризик од смртности и озбиљних болести као раније 55-годишњаци.

Када је реч о разлозима за дуже задржавање у радном строју људи у касним годинама, постоји још један и те како важан аспект, заправо технички детаљ – недостатак радне снаге. Смена генерација, повлачење беби бумера (рођени између 1946. и 1964) оставила је празан простор који наредна покољења, такозвана генерација икс и миленијалци нису сасвим попунили.

У САД, како атмосферу описује дописник Би-Би-Сија, фирме очајнички покушавају да задрже старије раднике. Према званичним подацима, од марта 2018. месечни број

упражњених радних места је већи од броја оних који траже посао.

– Имамо несташницу и то ће бити проблем у следећих пар деценија, како беби бумери одлазе у пензију – тврди аналитичар из финансијске фирме Муди. То је и прикладно објашњење за паничну ситуацију у компанији алуминијумске индустрије у Минесоти, када је 70-годишњи радник, са 47-годишњим стажом у фирми, објавио да иде у пензију.

Менаџмент једноставно није могао да се лиши преко ноћи једног изузетно искусног радника и тражили су од њега да одложи одлазак. Договор је постигнут, на обострано задовољство. Ветеран ће да ради два дана недељно, и то, како је рекао за Би-Би-Си, не због новца, већ воли свој посао. Његов главни задатак биће да обучи неколицину млађих радника и да им преда своја знања.

Тако је компанија осигурала да се драгоцен капитал нечијег полувековног искуства сачува и пренесе новим генерацијама. То је кључ за одржавање међугенерациске споне, на људском плану, и професионалног континуитета у компанијском систему.

– Провео сам много времена у одељењима људских ресурса по свету и видим да они полако почињу да схватају да расадник талената, одакле треба да бирају најбоље, јесу људи које већ имају – каже Џош Берсин, стручњак за ова питања из компаније Дилоит.

То је јако корисно запажање. Пословодства која ово на време уоче неће се лишити радника само зато што му је време за пензију, већ ће се потрудити да нађу одговарајући модел да га задрже. Решења има и сва су добра док је корист општа.

Д. Драгић

Рођендан по избору

Није тешко замислити зашто би старији да буду млађи, али има и доста разлога да се године не само одузимају, него и додају

У свим правним системима датум рођења се може променити, али само уз доказе да је оно што је записано у крштеници резултат неке административне грешке. Рођендан је свугде део нечијег личног и званичног идентитета.

Али шта у случајевима кад су наше хронолошко и биолошко доба у некој врсти конфликта: кад се неко осећа млађим него што има година и када то почиње да смета, па и доводи до дискриминације.

Најпознатији пример за то је случај Холанђанина по имену Емил Ратебард који је почетком ове године изгубио судски процес у којем је захтевао право да своју крштеницу промени тако што ће датум рођења померити за 20 година унапред. У моменту покретања поступка имао је 69 година, а као разлог за необичну промену навео је да се осећа бар две деценије млађим. Због броја својих година, аргументовао је, трпи дискриминацију (између осталог и на сајтовима за проналажење партнера, јер су га потенцијалне друштвенице прескакале чим би стигле до датума његовог рођења).

Суд, наравно, није имао разумевања за те муке и ову бизарну жељу, с образложењем да постоје многобројна права и дужности које су повезане са бројем година, као што су право гласа, број година када се полази у школу, кад може да се положи возачки испит, позива у војску, одлази у пензију... Право да се рођендан бира по жељи би све то обесмислило.

Овај случај је међутим био повод за занимљиву расправу, па чак и за научничке аргументе који се залажу за флексибилност у овом погледу.

Пре свега, предочен је хаос који би могао да настане ако би се признало право на

легалну промену рођендана. Оно што сваком пише у крштеници, кључни је елемент не само личног, него и административног идентитета, који дефинише грађански статус и све што из њега у конкретном систему произлази.

Иако није тешко замислити зашто би неко смањено број својих година, могло би да буде и доста мотива да се године не само одузимају, него и додају, да се, укратко, младост замени старашћу.

Кад је реч о овом другом, прва асоцијација је могућност да се користе погодности пензијског система и статуса „старијег грађанина“ уопште. Кад је о нашим приликама

њу него што би се очекивало с обзиром на број година, што практично значи да је неко биолошки млађи него што је то хронолошки. Таква особа има, према професору Розанену, морално право да захтева да се његово легално доба усклади са његовим биолошким стањем.

Главни аргумент против је пак да је промена броја година немогућа, те да ниједно друштво не треба да покушава да промени немогуће. Нечије доба је наине једина мера колико неко постоји – и „ништа више“. Време, уосталом, не може да се врати уназад (бар док се не измисли времеплов), па због тога не може да се промени ни нечије животно доба.

Најзад, то што је неко рођен одређеног дана, месеца и године, непроменљива је чињеница, променити то значило би произвести неистиниту информацију, а неистинити подаци нису законски дозвољени у документима ниједне државне администрације.

Професор Розанен такође подсећа да процес старења – колико брзо (или споро) опадају нечије

физичке и менталне способности – зависи од много фактора, од генетских, па до начина живота, од тога где живимо, како се хранимо и колико се крећемо. Биолошко доба готово се код свих, у мањој или већој мери (и у оба смера) разликује од хронолошког.

У свом тексту он указује и на занимљиву чињеницу: да нас веома ретко занима датум нечијег рођења који само индиректно (јер захтева израчунавање) говори колико неко има година, и из тога закључује да би у документима могла да се нађу оба податка: хронолошки (кад је неко званично рођен) и биолошки (колико се неко осећа да има година).

Дискриминација (у неким случајевима и позитивна) због броја година у сваком случају је нешто што је реалност, али се истовремено чини да је „рођендан по избору“ само теоретска, али не и практична могућност.

М. Бекин

реч, промена рођендана уназад била би, између осталог, и пречица за пензионерски „бус плус“, (скоро па) бесплатни градски превоз.

Поменути случај Холанђанина Емила Ратебарда, поред публицијетета који је изазвао, био је повод да Јона Розанен, професор на катедри за филозофију универзитета у Ослу, напише есеј под насловом „Зашто би старијим људима требало дозволити да промене своје легално доба“.

Он сматра да би тако нешто било оправдано само у одређеном броју случајева. Кључна два су када неко осећа да се његово биолошко доба знатно разликује од хронолошког и кад би административна промена животног доба највероватније спречила дискриминацију због броја година које неко има.

У првом примеру, требало би да буде несумњиво да су нечије умне и физичке способности упадљиво у бољем ста-

НИШКИ ПЕНЗИОНЕРИ ОБЕЛЕЖИЛИ СВОЈ ДАН

Традиција дуга 73 године

Удружење пензионера града Ниша обележило је 10. октобар, дан своје организације која од октобра 1946. године ради у континуитету. Седамдесет три године постојања су прилика да се анализирају резултати и укаже на активности које доприносе да животни стандард близу десет хиљада чланова Удружења буде квалитетнији.

Нишко удружење има пет општинских организација са укупно 76 месних организација. Сарадња са пензионерима из Нишавског округа је изузетно добра, као и подршка у активностима, подсетио је Властимир Гоцић, председник Удружења.

– Поводом месеца старих – октобра, сваки члан Удружења добио је пакет намирница. Позајмице је добило 450 наших старих суграђана. Субвенционисани боравак у Пролом и Врањској бањи до сада је искористило 200 чланова а ускоро на опоравак креће још њих 90. Нишки Дом здравља обавља основне прегледе на терену и ван градског подручја, што је

Радни састанак поводом Дана удружења

посебно важно за старе на селу – нагласио је Гоцић.

Поводом Дана удружења организован је и радни састанак са пензионерским удружењима Нишавског управног округа у чијем раду је учествовао и др Андреја Савић, председник Савеза пензионера Србије. У расправи су се чули проблеми који су углавном слични за све средине. Говорило се о селима која изумиру, о пензијама, недостатку сеоских амбуланти...

Први човек пензионерске организације Србије је рекао да је Ниш један од три кључна центра у држави и да се поклања пуна пажња пензионерској популацији. Нагласио је да је сачињен конкретан и добро осмишљен план са ресорним министарством, све с циљем да се друштвени стандард пензионера побољша.

– У току је рад комисије Министарства за рад, ПИО фонда и Савеза пензионера Србије на изради новог правилника

о друштвеном стандарду. Имајући у виду неравномерну развијеност региона, предложићемо да већ идуће године буде другачије. Тамо где је изузетно низак стандард, да се увећају давања – рекао је Савић. Нагласио је да је циљ оваквих и сличних сусрета да „на националном нивоу укажемо на сугестије и примедбе које смо чули, да изнесемо шта пензионери мисле и да видимо шта држава може да учини да им се квалитет живота побољша“.

Говорећи о наредним активностима, председник Савић је, осим активног учешћа у расправи о будућем моделу обрачунавања пензија, најавио и покретање измена Закона о удружењима.

– Морам да нагласимо значај организација са традицијом које су од националног значаја и које морају да имају другачији третман. То је приоритет у овом мандату – подвукао је Андреја Савић на састанку са пензионерима у Нишу.

Љ. Глоговац

ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР „СРЕМ“ У РУМИ

Октобар богат дешавањима

И ове године у Геронтолошком центру „Срем“ свечано је обележен Међународни дан старих програмом који су припремили корисници и малишани из румског вртића „Полетарац“, а организовано је и више манифестација, предавања и посета.

Стручњаци из Завода за јавно здравље у Сремској Митровици корисницима су одржали предавање о исхрани старих, а поводом осам векова самосталности Српске православне цркве директорка румског Завичајног музеја Бранка Коњевић говорила је о светосављу у Срему.

ГЦ „Срем“ посетили су најпрви радници Геронтолошког центра „Суботица“, а потом су стигли и гости из Инђије. Мали-

шани из ОШ „Петар Кочић“ (на слици) и КУД „Соко“ припремили су програм за кориснике, а жене из Удружења пензионера,

представници Црвеног крста и локалне самоуправе, старима из инђијске општине донели су поклоне.

Током октобра у посети ГЦ „Срем“ били су са поклонима и представници других сремских општина, а организовани су и Октобарски спортски сусрети.

ГЦ „Срем“ започео је у октобру сарадњу са ученицима Средње стручне школе „Бранко Радичевић“ у Руми, који ће убудуће улепшавати кориснике. Једном месечно десет ученика фризерског смера долазиће на праксу и фризираће старе у салону ГЦ „Срем“.

Г. В.

Девојка из долине јоргована

У организацији Центра за културу „Градац“ из Рашке 11. и 12. октобра у Јошаничкој бањи и у Копривници, у дворишту обновљене родне куће Милунке Савић, одржана је културна манифестација посвећена овој српској хероини. Првог дана, после дечије представе краљевачког позоришта „Дечја машта може свашта“, на платоу меморијалног центра „Милунка Савић“ представници локалне самоуправе, Војске Србије и удружења бораца општине Рашка положили су венце, док су испред потомака и Милункиних рођака то учинили унук и унука њеног брата Милуна, Мирослав Савић и Мирјана Николић.

Ову значајну манифестацију посвећену великој јунакињи Балканских ратова, а потом и Великог рата, у Дому културе „Миломир Главчић“ отворио је Дејан Котурановић, директор Центра за културу „Градац“. Након трибине посвећене Србији и Рудолфу Арчибалду Рајсу, на којој је своје виђење представио историчар Милован Балабан, приказан је позоришни комад у продукцији позоришта „Славија“ из Београда, „Женско срце у шињелу“, по тексту Милована Витезовића, у режији Мирјане Карановић.

Другог дана ове манифестације бројни гости из Рашке, Баљевца и Јошаничке Бање,

али и из других крајева Србије – Београда, Краљева, Шапца, Ниша и Инђије, пешачком туром су обишли родну кућу Милунке Савић у Копривници надомак Бање. У прелепом амбијенту обновљеног домаћинства из времена Милункиног детињства, књижевница Јасмина Лазаревић је представила други део свог романа „Девојка из долине јоргована“, посвећеног овој хероини која је

донедавно била заборављена од свих, али не и од ове „ратоборне“ Јасмине, Милункиних потомака и искрених сабораца и пријатеља. Не и од овог аутора који је целу причу о њој покренуо у свом серијалу „Траг“ на РТС-у 2002. године, а то с много дара и љубави наставља овом манифестацијом историчарка уметности Данијела Матовић.

М. Јаснић

ОБЕЛЕЖЕНА 73. ГОДИШЊИЦА УДРУЖЕЊА ПЕНЗИОНЕРА ЛЕСКОВЦА

Брига о болеснима – приоритет

Удружење пензионера Лесковца обележило је недавно 73. годишњицу постојања и рада.

– Наше удружење има око 17.500 чланова. Најважнији задатак нам је брига о болесним пензионерима и онима који имају скромна примања. Њима смо поделили око девет милиона динара, што је рекордан износ до сада. Борићемо се и даље да бисмо помогли свима којима је наша брига важна – казао је на свечаној седници Братислав Здравковић, председник најстаријег удружења у Лесковцу.

У име градоначелника, пензионерима је њихов дан честитала Александра Стојановић, пи-ар градоначелника, уз оцену да нико није стар по годинама, него онако како се осећа.

Ви нам пружате прави пример како треба живети. Захваљујемо вам на свим реформама које сте поднели, јер због тога је данас у Србији боље. Локална самоуправа ће увек

бити уз вас, поручила је Александра Стојановић.

Пензионерима се обратила и директорка Филијале Фонда ПИО у Лесковцу Марина Манојловић. Честитала им је празник, уз жељу да буду здрави и весели, да се друже и уживају уз песму и игру, „на задовољство Фонда ПИО, који се труди свакога дана да буде ефикасан сервис и на услузи свим садашњим, али и будућим пензионерима“.

Гости из Македоније увеличали славље

Свечаности лесковачких пензионера придружили су се и пријатељи и побратими из Кочана, Кавадараца и Куманова, из Северне Македоније, као и из Перника, Дивотна и Софије из суседне Бугарске. Да славље буде на нивоу побринуле су се певачке групе из Кавадараца (на слици) и Куманова, као и певачка група „Невен“ из удружења пензионера града домаћина.

Присутне је топлим речима поздравио председник Здружене организације старих Кавадараца Ристо Анђушев који је указао на велику повезаност удружења старих још из времена бивше Југославије.

Т. С.

Прослава је одржана у седишту Удружења пензионера, а употпуњена је традиционалним музичко-забавним програмом.

Д. Коцић

БАЈИНА БАШТА

Стрелци најбољи на Олимпијади трећег доба

На 12. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба бајинобаштанска стрелачка екипа (на слици) освојила је прво место у гађању из ваздушне пушке. И у осталим дисциплинама су постигнути запажени резултати, што их је укупном пласману сврстало на 13. место међу 280 екипа. У комплетној екипи били су и Спасоје Илић, такмичар и капитен, и такмичар и вођа Недељко Ракић, председник Удружења пензионера Бајина Башта.

– Задовољни смо постигнутим резултатима. Лане је наша екипа била најбоља у Србији у фудбалу, ове године то су постигли стрелци. Цела година нам је била успешна. Победили смо на Олимпијади трећег доба за Златиборски округ, победници смо Дринског купа, а имали смо и успешно такмичење екипа месних одбора удружења пензионера Бајина Башта – закључио је Недељко Ракић.

М. А.

ООИР ПИРОТ

Просторије за углед и пример

Двориште Општинске организације инвалида рада и пензионера Пирот говори да су они заиста добри и вредни домаћини и оно је њихово право огледало. Уредно и чисто, оплемењено украсним дрвећем и разнобојним ружама, лепотом плени поглед намерника. Такве су и просторије у које се крочи.

А само до пре два месеца услови за рад били су очајни, а двориште право ругло. Извршни одбор почетком године донео је одлуку да се реновирају просторије и уреди двориште, а у свему је помогла локална самоуправа Пирота. Удео у аранжирању и одржавању цвећа посебно има благајница Милица Петровић, која обавља и дужност секретара Општинске организације.

Председник организације, Часлав Костић, каже да су врло активни у организацији једнодневних излета за своје чланство. До сада је организовано шест путовања по Србији а до краја године планирана су још три.

С. П.

ЧУКАРИЦА

Чукарица на 12. олимпијади

На овогодишњој, 12. олимпијади трећег доба учествовале су две екипе из ГО Чукарица – Београд. У укупном пласману такмичари из ове београдске општине заузели су 40. место

– Можемо бити задовољни пласманом, али могло је бити и боље. Успоставили смо и обновили нека познанства а добили смо и понуду да будемо гости екипе из Пријепоља – истакао је Милан Поповић, потпредседник чукаричких пензионера.

З. М.

ЛЕСКОВАЦ

Доктори викендом на терену

Сваке суботе и недеље лекари лесковачке Опште болнице и Дома здравља обављају бесплатне превентивне прегледе на терену. Само у једној од таквих акција прегледа се више од 200 особа.

На почетку овојесење акције лекари су обишли вучјански крај, били су у Славујевцу, Тодоровцу и Игришту и обавили 200 прегледа (мерење крвног притиска, нивоа шећера у крви и друге консултације). Као и ранијих година, акцију је подржао и Центар за социјални рад, чији су стручни радници обишли 15 породица и појединаца у стању социјалне потребе.

Циљ оваквих акција је помоћ становништву, посебно најстаријим мештанима удаљених насеља, као и да им се укаже на значај превенције када је здравље у питању.

Д. К.

КИКИНДА

На излетишту своје младости

Чланови Удружења пензионера кикиндске општине пропутовали су целу Војводину, па и Србију. Ипак, излети по околини заиста не изискују трошкове, што потврђује и недавни пикник који су пензионери, њих педесет троје, организовали на Старом језеру (на слици), излетишту у близини Кикинде.

Неки од њих су га посећивали још као деца и омладина. Сећају га се по називу Штеванчева бара. У ствари, то је било проширење реке Галацке која је тада протицала кроз Кикинду. Ова бара је зими била веома посећено клизалиште. Године 1962. ту је уређено градско купалиште, а ускоро и базен олимпијских размера. Кад је 1978. године изграђен Спортско-рекреативни центар „Језеро“, Штеванчева бара и објекти на њој су запуштени. Обновљање је започело 2005. године и сад је ово место поново привлачно за бројне посетиоце.

Пензионерско удружење ће с првим пролећним данима повести своје чланове и на остала завичајна излетишта. **С. З.**

АРАНЂЕЛОВАЦ

Почаст Десанки Максимовић

Чланови Удружења инвалида рада из Аранђеловца обишли су ових дана колубарски и ваљевски крај, а међу бројним знаменитостима, Бранковина им је била најинтересантнија.

Родна кућа наше песникиње Десанке Максимовић, школа, црква, незаобилазна су места за све путнике намернике кроз овај крај. Сви желе да се поклоне сенима легендарне поетесе и хероине. Познати аранђеловачки песник Ђуро Милекић и фотограф аматер Сара Кривокапић приредили су присутнима велико изненађење. Пошто су на Десанкин гроб положили цвеће, говорили су неколико њених, свима познатих песама. Затим је Милекић казивао и своју песму коју је својевремено посветио њој.

Овај неочекивани перформанс није оставио равнодушним ни домаћине. **М. М.**

РИБАРЕ

Отворен клуб пензионера

Пензионерска организација села Рибаре наомак Јагодине броји око 650 чланова. Ово највеће јагодинско село недавно је добило и Клуб пензионера, који је отворен на пригодној свечаности, у присуству мештана и бројних гостију из целог Поморавског округа. Свечаности су, између осталих, присуствовали и председник Савеза пензионера Србије, др Андреја Савић, директорка Филијале Фонда ПИО Ђуприја, Виолета Тодосијевић, као и градоначелник Јагодине, Ратко Стевановић.

Клуб је свечано отворио председник Савеза пензионера Србије, Андреја Савић, који је најавио боље дане за око 1.700.000 припадника најстарије популације.

Опремање Клуба свесрдно је помогла локална самоуправа, која иначе много чини на побољшању животног стандарда припадника трећег доба.

Дружење са бројним гостима, пријатељима организације из села и региона, настављено је до касних поподневних сати. **А. Ђ.**

НИШ

Дружење у Краљеву

Удружење пензионисаних радника полиције из Ниша дружило се 10. октобра са више стотина пензионера полиције – чланова Асоцијације пензионера полицијских управа Србије на скупу у Краљеву.

На путу за Краљево свратили су у Врњачку Бању, прошетали Променадом и разгледаји њене лепоте. У Краљеву су их дочекали љубазни домаћини који су им приредили незаборавно дружење.

На овом скупу нишко удружење потписало је повеље о братимљењу са удружењима из Краљева и Крагујевца. **В. В.**

РАШКА

Вашар у знаку Домаћинске улице

Давне 1860. године у младој граничној вароши на увиру реке Рашке у Ибар, у време празника Пресвете Богородице, почео се окупљати с једне стране народ из српске кнежевине, а с друге из турске царевине да би ту трговао, куповао и продавао, али се и проводио и забављао. Тај рашчански вашар, настао по узору на средњовековне базаре, годинама је био не само најмасовнији и најважнији вид окупљања народа и место где се учвршћивала веза између владара и поданика, него и саборно место за очување обичаја, традиције и слободарског духа. За староседеоце овог краја вашар у Рашки је био оно што су олимпијске игре биле за Грке.

Свих минулих година на вашару се трговало стоком, кућним потрештинама, новом и половном робом, играчкама за децу и другим ђаконијама. Забављало се и певало, играло се коло, упознавали се момци и девојке. Према, кажу истинитој, вашарској анегдоти, неки Воја из Себимиља дошао је на вашар да прода вола. Када га је продао, свратио је под шатру да то прослави. Ређале су се туре пића и чашћавање за све госте, па и за лепу и заносну певачицу, а од продатог вола Воја је кући вратио само улар. Тога више нема, такве слике су избледеле, али су остале тезге и печењаре с руменим печењем и вашарлије које већ седму годину походе рашчанску Домаћинску улицу.

– Домаћинска улица, са нашим домаћиницама и удружењима која се баве производњом здраве хране, сувенира и старим занатима, домаћом радиношћу, и са забавним и уметничким програмом, из године у годину обликује наш вашар у духу новог времена. Она је већ постала симбол Рашке, а с неким иновативним садржајима у будућности ова улица ће бити још значајније место сусретања људи у нашем месту – наглашава директор Туристичке организације Рашка Раденко Цветић.

Веома добро осмишљена, скоро у самом центру вароши, Домаћинска улица са своје три обједињене целине, гастрокултуром са препознатљивим укусима Рашке, домаћом радиношћу и аутохтоним ибарским шпајзом, окупала је све оно најбоље што је могло да се види и на овом 159. вашару. На радост бројних расположених посетилаца.

Миле Јаснић

Повреда на раду у Аустрији

? М. М., Поточац: Радио сам у Аустрији 1972. године и доживео тешку телесну повреду на послу (повреда леве ноге).
● Лежао сам у болници. У њиховој кранкенкасе сачувани су подаци о боловању, али не и о повреди на раду, тако да нисам добио ни динара накнаде.

Сада сам у пензији која је минимална. Како могу да наплатим ту повреду на раду?

Одговор: С обзиром на то да је повреда на раду настала док сте радили у Аустрији, и то пре

скоро 50 година, најбоље је да се обратите директно њима, јер Фонд не води поступке те врсте.

Породична пензија

? Р. Л., Београд: Супруг ми је преминуо пре две године. Има укупно 31 годину стажа. Неколико година пре смрти регистровао је радњу која није радила и коју није одјавио. Имам ћерку која иде у редовну школу. Интересује ме да ли она има право на породичну пензију свога оца и која је процедура у вези с тим.

Одговор: Ваша ћерка може да оствари право на породичну пензију и користи ово право све време док је на школовању, а најдуже до навршене 26. године живота. Породична пензија

се обрачунава на основу периода за које су плаћени доприноси, а Пореска управа ће свакако обрачунати износ задужења, независно од права из пензијског и инвалидског осигурања.

Захтев за поновно издавање пин кода

? М. Л., Пожаревац: Изгубио сам приступну шифру коју су ми издали на шалтеру филијале Фонда ПИО. Да ли могу да добијем дупликат?

Одговор: У случају губитка пин кода не може се обезбедити дупликат, већ се може поднети нови захтев за реиздавање шифре за логовање. Захтев се подноси на истом обрасцу као и захтев који је први пут поднет, само је потребно да

се на самом захтеву заокружи могућност издавања новог пин кода (све се предаје на шалтеру који је предвиђен за услугу добијања пин кода). Пин код се добија одмах након подношења захтева, и та услуга је бесплатна.

Преузимање медицинске документације

? Г. Л., Ваљево: Недавно ми је, према налогу центра за социјални рад, вештачено право на туђу помоћ и негу у Фонду ПИО. Приликом тога сам доставила расположиву медицинску документацију. Када могу да је преузем јер ми је потребна за даље лечење.

Одговор: Медицинска документација коју достављају корисници Центра за социјални рад Фонду приликом услужног вештачења враћа се надлежном центру за социјални рад, по обављеном вештачењу. Ради преузимања медицинске документације корисници центра обраћају се надлежној филијали центра за социјални рад, која је доносила решење по захтеву.

Право на новчану накнаду признаје се од дана подношења захтева, ако су у моменту подношења захтева испуњени услови за признавање права.

Корисник права на новчану накнаду дужан је да надлежном центру за социјални рад пријави сваку промену од утицаја на признато право у року од 15 дана од дана када је промена настала.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Неуплаћени доприноси у надлежности Пореске управе

? М. З., Сурдук: Мој отац је поднео захтев за старосну пољопривредну пензију 7. 5. 2018. године (тада је имао 74 године). Почетком ове године, одбијен је јер је имао 12 година уплаћеног доприноса а треба минимално 15. Био је пријављен на осигурање, нису га брисали иако је имао 74 године, и тражили су да уплати још три године, за шта нисмо имали довољно новца. Тражили смо да му одбијају 1/3 пензије и тада су рекли да он нема услов за пензију, и да то што су раније одбијали свима који су дуговали, више не важи. Шта да радимо, он је напунио 75 година, нема ни здравствено осигурање, нема ни пензију, а цео живот је био пољопривредник.

Одговор: Основ за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања су уплаћени доприноси по основу стажа осигурања, а минималан услов за старосну пензију, за мушкарце из свих категорија осигураника (запослени, самосталне делатности, пољопривредни), јесте 15 година стажа осигурања и 65 година живота. Од 30. септембра 2018. године ступиле су на снагу измене Закона о пензијском и инвалидском осигурању, тако да осигураник који нема уплаћене доприносе за ПИО за све периоде осигурања, али има за минимално 15 година, право

остварује и користи сразмерно периодима осигурања за које су уплаћени доприноси за ПИО. Дуг по основу неплаћених доприноса обрачунава му и наплаћује Пореска управа, а када комплетно потраживање буде намирено, Фонд ПИО ће донети ново решење којим ће утврдити укупан стаж осигурања и нов износ пензије.

Напомињемо да Фонд више не врши обуставу 1/3 месечног износа пензије осигураницима који су сами обвезници уплате доприноса за ПИО, ради намирења неуплаћених доприноса. То је сада у надлежности Пореске управе.

„Пензија“ преко центра за социјални рад?

? С., П., Београд: Имамо дете са посебним потребама и сами га подижемо и негујемо од рођења. Због тога сам раскинула радни однос да бих му се у потпуности посветила. Да ли је тачно да имам право на неку врсту пензије и како то да остварим?

Одговор: Један од родитеља који није у радном односу, а који најмање 15 година непосредно негује своје дете које је остварило право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица, има право на посебну новчану накнаду у виду доживотног месечног примања у висини најниже пензије у осигурању запослених. То право може да оствари кад наврши општи старосни услов за остваривање пензије према прописима о пензијском и инвалид-

ском осигурању, ако није остварио право на пензију.

Ако родитељ оствари право на пензију након стицања права на посебну новчану накнаду, има право да бира између пензије или посебне новчане накнаде. Посебна новчана накнада усклађује се на начин прописан за усклађивање најниже пензије у осигурању запослених. Детаљне информације у вези са остваривањем овог права могу се добити у надлежном центру за социјални рад.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	ЈЕВРЕЈСКИ ПРАЗНИК ОДМОРА	БОРИЛИШТА РВАЧА	ЖЕНСКО ИМЕ	ДНЕВНЕ НОВИНЕ	НАПАД, ЈУРИШ (МН.)	САРАДНИК МЕТОДИЈА	ДРУГИ, ОСТАЛИ
МУЖЈАЦИ СРНА							
РИМСКИ БРЕЖУЉАК							
ОСТРВЉЕ СРЕДОЗЕМНОГ МОРА							
ПРОЈДРЉИВЦИ							СТАНОВНИК СРБИЈЕ
ЛИЧНА ЗАМЕНИЦА			ИМЕ ФИЗ. БОРА ПУРИТАНКА				
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	РУСКА ЧОРБА ВОЗАЧ СПЛАВА				ЗЛАТО (ФР.) ГЛУМАЦ, ТЕЛИ		
РЕКА ЗАБОРАВА У ГРЧКОМ МИТУ						СИМБОЛ ЗА БОР ПРОШЛЕ ГОДИНЕ	
ДОМАЋА ЖИВОТИЊА, КЕР				СУПРОТНА СВЕЗА ПРИЈАТЕЉ ЦИЦЕРОНА			
ОЗНАКА ЗА РАЗРЕД		ГОРЊИ ДЕО КУЋЕ ВРСТА БОМБОНА					
ПРЕК, ХИТАН							АГРЕСОР, ЈУРИШНИК
АРОМАТИЧНА МИРОЋИЈА							
ГРАД У ЧИЛЕУ						ПРВО СЛОВО МИРИС	
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СИМБОЛ ЗА АКТИНИЈУМ ВЕРАН, ПРИВРЖЕН			ДРШКА САБЉЕ РОБЕРТ (ОДМИЛА)			
ИМЕ ГЛУМЦА ШАРИФА					СИМБОЛ ЗА РАДИЈУМ ЛУКА НА ТИСИ		
СТЕПЕН ДИЈАТОНСКЕ СКАЛЕ		ДЕО ШЕШИРА АВЕНИЈА (СКР.)					
САВЕЗНА АМЕРИЧКА ДРЖАВА							
СИМПАТИЗЕР НЕКОГ КЛУБА							

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

■	1	2	3	4	5	6	7
1							
2							
3							
4						■	
5		■			■		
6				■			
7	■						■
8							
9	■						
10		■					■
11				■			
12						■	

ВОДОРАВНО: 1. Велики точак код обртних машина, 2. Портир на вратима (мн.), 3. Израђивач ракета, 4. Надимак ранијег комичара Миодрога Петровића – Ознака за обим, 5. Ознака за карат – Друга нота солмизације – Месна заједница (скр.), 6. Старојеврејски краљ – Име глумице Фароу, 7. Прво слово – Име америчког глумца Расела, 8. Интересовање, 9. Женско име, 10. Симбол за калијум – Поза, положај, 11. Орган чула слуха – Острво на Јадранском мору, 12. Македонско мушко име – Међународна ознака Аустрије.

УСПРАВНО: 1. Ударац одапетим прстима – Ознака Италије – Зглоб у бедреној кости, 2. Мера за папир – Врста карташке игре – Аутомобилска ознака за Врање, 3. Врста грађевинске машине – Острво у Грчкој уз трачку обалу, 4. Сликарска радионица – Грофовија у Енглеској – Симбол за тритијум, 5. Град на западу Јордана – Градињ у Србији, код Куршумлије, 6. Врста папагаја – Богиња мудрости у староримској митологији, 7. Болест јетре – Иницијали сликара Аралице – Хемијски симбол за баријум.

АНАГРАМ (С-В)

СТЕЛА ВОЛИ ВЕСТЕРН...

... али и овог америчког глумца!

СКАНДИНАВКА: срџаџи, Авентин, Банеари, алавици, ти, Нилс, шчи, ор, Стикс, б, пас, али, таван, акутан, ванлини, Арика, а, Ал, сат, Омар, ра, те, обод, Алабада, навијач, УКРШТЕНЕ РЕЧИ: замајач, вратари, ракета, Чкава, о, к, ре, мз, Аса, Миа, а, Кен, интере, Сандра, к, став, уво, Раб, Крсте, а. АНАГРАМ: Силвестер Сталоне

Да ли сте знали ...

– да, према најновијим истраживањима, највише читају Индијци? Просечан становник Индије недељно одвоји више од десет сати на читање, а за њима следе

Тајланђани и Кинези. Према подацима Европске статистичке службе, грађани Србије читају шест минута дневно, Италијани, Аустријанци и Румуни по пет, док Французи у просеку читају књиге два минута дневно.

– да је Сајам књига у Франкфурту највећи и најзначајнији сајам књига на свету? Од 1949. одржава се сваке године средином октобра, на простору од 170.000 м², и траје пет дана.

Овогодишњи сајам, који је обишло скоро 300.000 посетилаца, окупио је више од 7.500 излагача из 108 земаља, а представљено је око 400.000 издања.

– да је књижара Берtrand у Лисабону, према Гинисовој књизи рекорда, најстарија књижара на свету која и даље ради?

Основао ју је Педро Фауре 1732. године, а током своје бурне историје постала је омиљено место бројних португалских писаца и интелектуалаца. Књижара је неколико пута мењала власника и локацију, а чак једанаест пута и назив. Први пут је затворена 1755. године, када је уништена у снажном земљотресу. Обновљена је и поново отворена 1773, у Улици Гарет, где се и данас налази.

– да је Ел Атенео Гранд Сплендид у Буенос Ајресу незванично проглашена за најлепшу књижару на свету? Она је смештена у некадашњем позоришту – Театро Гранд Сплендид, које је отворено 1919. године. Због тога њен, како

наводе, гламурозан ентеријер додатно красе црвене баршунасте завесе преко позорнице која још постоји.

– да библиотеку Накајима у Матсумоту, у Јапану, зову „библиотека која не спава“? Отворена је 24 часа дневно, 365 дана годишње, а њен мото

је: „Желимо да обезбедимо место где увек можете да учите“. Библиотека је тако дизајнирана да пружа топлину, а студенти који ту долазе могу лако да се сконцентришу на посебним радним просторима иза полица са књигама. Столице су обележене бојама да би означиле три различите висине. Зато свако може да пронађе одговарајуће седиште, што је јако важно ако се учи сатима.

Лековите мисли

Грешити је људски. Али, није људски прећуткивати грешке.

Велике послове обављао је уласком на – мала врата.

Неки су у сталном радном односу, а раде – повремено.

Пријатељство се не мери новцем него срцем.

Принципи нам у животу помажу да живимо – лошије.

Имамо и ми добре тркаче. Оне који беже од одговорности.

Душан Старчевић

Од данас до сутра

И дрвена оловка пише – срцем!

Живим од данас до сутра... за прекосутра.

За мржњу је потребно двоје, а за љубав је довољно и једно.

Некад култура, а сад – кул тура.

Живим као Бог?! Ту сам, а нико ме не види.

Пре него што вам крене низбрдо, сиђите низ брдо.

Стево Бздилик

Илузије

Пензионери су у стисци с новцем и с временом.

Празнина у џепу је највећа провалија.

Хистеричан напад је најбоља психолошка одбрана.

У подели рада нама је припало да гајимо илузије.

Метеоропатама се не препоручује освртање на политичку климу.

Живојин Денчић

Доброта на вези

Немојте ми продужавати животни век, скратите ми муке.

Кад нема довољно речи, онда то говори израз на лицу.

Постоји више истина, а само је један пут до праве.

Бес је страх који није могуће контролисати.

Путујте, али никад не одлазите из себе.

Одазивајте се, можда је доброта на вези.

Милијан Деспотовић

Тужна је јужна пруга

Говорим без речи. Моји непријатељи тога се највише боје.

Непланирано сам рођен. Тако ћу и умрети.

Фалсификовао сам реалност. Сада много лепше живим.

Велика сам будала. Али, каквих има, могу да будем задовољан.

Овде је све на продају. Нажалост, не могу да понудим ништа.

Данило Коцић

Холестерол

Несебичан је. Воли другима да даје повод да га оговарају.

Без духовности материјално је скоро ништа, без материјалног духовност је скоро све!

Неком је у крви спорт, а неком холестерол.

Невен Шијаков

Куцање на отворена врата

Све је више отуђених људи. Туђе бриге брину.

На отворена врата куцају само они који не би да уђу.

Један сам од ретко богатих људи који нема пара.

Да нам се памет не одлива, не бисмо знали да је имамо.

Да би растао, човек мора бити на земљи.

Човека прогања све на шта пре времена стави тачку.

Пеко Лаличић